

AUSTRALIJOJOS LIETUVIŠKAS

DVISAVAITINIS AUSTRALIJOJOS LIETUVIŠKAS LAIKRAŠTIS

LITHUANIAN FORTNIGHTLY

SEPTINTIEJI METAI

Kaina/Price 1/9

Adelaide, 1954 m. balandžio/Apr. 19 d. Registered at G.P.O., Adelaide, for transmission by post as a periodical.

Nr. 8 (145)

Mr. DULLES LONDONE IR PARYŽIUJE

JAV-bių valstybės sekretorius Mr. F. Dulles atvyko į Londoną ir Paryžių aptarti su Anglijos ir Prancūzijos vyriausybėmis dėl kolektyvinių priemonių, kurių reikia imtis, kad sustabdytų komunistinio įsiviešpatavimo Pietryčių Azijoje. Mr. Dulles išvaziuodamas iš New Yorko pareiškė, kad jo tikslas suorganizuoti bendrą laisvųjų tautų pasipriešinimą komunistiniam sulaukiyti. "Mano misija reiškia taiką esant stipriems". Jo nuomone, komunistų blokas, turėdamas pakankamai priemonių, gali nuryti vieną po kitos atskiras tautas, bet jokių būdu neįveiks laisvųjų tautų kolektyvo, jeigu bus bendrai pasipriešinta.

Pažymėtina, kad tiek Londone, tiek Paryžiuje Mr. Dulles sutiktas gana šaltai.

DIDELĖ ŽMOGŽUDYSTĖ MELBOURNE

Vienas estas išžudė savo šeimą — žmoną, vaiką ir sužeidė žmonos motiną, po to įsibrovė į gretimą namą, kur taip pat nužudė motiną su dukterim ir sužeidė sūnų. Po 10 minučių žudikas rastas tramvajų garaže nusišovęs.

Sužeistųjų padėtis labai rimta. Manoma, kad žmogžudys išvykdytos išprotėjimo priepuolyje.

KIEK VERTAS ŽMONOS PABUCIAVIMAS

Birminghamo teisme (Anglijoje) motociklistas išskėlė bylą katastrofos kaltininkui reikalaujamas £3070 atlyginimo. Katastrofos metu jo veidas buvo sužalotas, dėl ko jo žmona atsisakė jį kaip rytas pabučiuoti ir jis negalėjo rūkyti. Teisėjas motyvus pripažino rimtais ir reikalaujama suma priteisė. Pažymėtina, kad pats teisėjas yra 64 metų senbernis.

PENKTOJI KOLONA JUNGGINĖSE TAUTOSE

JAV-bių Senato saugumo organai pareiškė, kad Jungtinių Tautų sekretariate esama penktosios kolonos, kuri renka žinias Sov. Rusijos naudai. Jau 1952 metais po apklausinėjimo buvo pašalinta apie 40 tarnautojų, kurie buvo įtarti dirbę komunistų naudai. Ir dabar bus vedamas patikrinimas ir nepatikimi tarnautojai bus atleisti.

LIKVIDUOTAS DIDELIS ŠNIPŲ LIZDAS

Vakarų Vokietijoje policija susekė ir likvidavo didelį šnipų tinklą. Vid. reikalų ministerija pranešė, kad tai buvęs didžiausias šnipų lizdas nuo pat antrojo karo pabaigos. Suimta 15 asmenų ir laukiama suimti dar daugiau.

ČIKAGOJE STATOMA 1 MILIJONO DOLERIŲ VERTES LIETUVIŲ BAŽNYČIA

Pr. metų lapkričio mėnesį Čikagoje pradėta statyti Baroko stiliaus lietuvių bažnyčia, kuri kainuos apie 1 mil. dolerių. Bažnyčios pastato autorius yra arch. Jonas Mulokas. Meninę dalį apipavidalinant bendradarbiauja dail. Vyt. Jonynas.

Bažnyčios vidaus įrengimuose plačiai pritaikintas lietuvių liaudies menas. Numatoma, kad 1955 metų Velykoms bažnyčia bus užbaigta ir bus atlaikytos pirmosios mišios.

* Prez. Eisenhoweris pareiškė spaudos konferencijoje, kad didesnes hidrogeno bombas nenumatomas gaminti kaip tos, kurios buvo neseniai išsprogdintos Pacifico salyne, nors mokslininkai galėtų gaminti neribotą galingumą bombas.

VYNO STIKLAS PRIĖS PIETUS

Orlando

NEPAMAINOMAS!

Kristus prisikele

Dar kartą aušta Velykų rytas svetimam krašte. Taip norėtus būti savo namuos! Norėtus sėsti prie to paties ažuolinio stalo, dengto motulės austa drobe ir sesių puošto pavasario verba. Vėl pakiltų tėvelio ranka ir laimintų stalą. "Velykos!", džiaugsmu išsiveržtų širdis tarp ramiai besišypsantių tėvelių ir džiaugsmu nesiliaujančių brolių ir seserų. O saulė juoktų šmėgus per langą ir kartotų laukams: "Kelkitės, žolynai, štai Velykos atėjo!"

Dabar mes čia. Išsiverš mūs giesmė Velykų rytą, širdis džiugiesiu gyvenimui, ir tiesim ranką kaimynui ir draugui, ir sėsim prie stalo turtingo, puošnaus, bet kažkas mūsų mintį padilgins: — mes ne čia. Vėjo sparnais nuskubėsim pasveikinti tėviškės laukų, tėvelių, giminių ir savo jaunystės dienų. Skausmas supančios mums Velykų džiaugsmą. Stalą ten rasim tą patį, ažuolinį, bet dengtą vargu. Šlakstys vėl ten gryčią tėvelis, bet tik ne Velykų vandeniu...

"Susigėsk, žeme!", šauksime visa širdimi. Šauksime žmonėms, kurie neleidžia prisikelti Kristui ir atnešti džiaugsmą Dievą mylinčiai tautai: "Atleikite ir matykite", Velykų giesmės žodžiais norėtume aišniai pasakyti, kurie širdį praradę, kurie nemato iš juodo žemės grumsto kylančios gyvybės, kurie negirdi Velykų varpo ir nepajęgia pabusti su Faustu iš velniško apsidėmo.

"Nolite timere — nebijok, mažasis būry!", šiais žodžiais angelas guodė moteris, atėjusias prie Kristaus kapo. "Nebijok, mažoji tauta", tais žodžiais guodžia ir mus Velykų Prisikėlimas. Be mirties nėra prisikėlimo. Kristus mirė, kad prisikeltų. Jis prisikėlė, kad gyventų tautos. Tautos gyvena, kad atiduotų garbę ir net brangią savo sūnų auką už Kristų. Tauta, kuri tiki Kristaus prisikėlimu, niekad nemirs. Jeigu mes, kaip mažasis tautos būrys, artinsimės prie savo tautos kapo ir beviltiškai risime akmenį ant jo, žinokime, kad tuomet

dieviškoji ranka atris jį ir tars: "Kelkis, tauta!"

Nors mūsų tėvynėje nebeskamba Velykų varpai, bet širdys ten skambina garbę Kristaus prisikėlimui. Ten žalios girios puošia altorių ir skelbia Velykas gudžiu ošimu. Pripiltos taurės ten ne vynu, bet kančios krauju. O giesmė Velykų — tai nuolatinis širdžių troškimas ir malda: "Prileik, Viešpatie, mums laisvę!"

Mažasis moterų būrys prie Kristaus kapo nudžiugo, išgirdęs balsą: "Jis prisikėlė." Nuskubėjo ši linksma žinia iki išsigandusių apaštalių, pasiekė jį graikų, romėnų panteonui, ir subyrėjo stabai. Mažasis apaštalių būrys mirė už Kristų, bet jis gyvas prisikėlė. Į jį širdis sutrupėjo romiečių kalavijas, ir Kristaus garbė apjuosė visą žemę. Nuo Reino, nuo Dunojaus iki Nemuno brangaus, nuo Atlanto krantų iki Sibiro taigų, nuo vieno žemės pakraščio iki kito šiandien skamba Velykų varpas, skelbdamas Kristaus prisikėlimą.

Atšips kalavijas ir tu, kurie saugo mažąjį mūsų tautos būrį ir neleidžia prisikelti laisvei. Jie pabėgs, kaip kareiviai nuo Kristaus kapo, pamatę keliantis nužudytą tautą. Jie susigės kartą savo žveriskumo ir panorės likti vėl žmonėmis. Kremliaus mauzolejai subyrės, kaip subyrėjo Romos panteonas. Kas ištvėrs prieš Tą, kuris nugali mirtį, Kurio vardas Prisikėlimas.

"Jis eina pirma Jūsų į Galilėją", kalbėjo angelas moterims prie Kristaus kapo.

"Aš einu pirma jūsų į Lietuvą", prisikėlęs Kristus kalba ir mums. Jis sėsis ten už ažuolinio stalo, kai tėvelis kels ranką mums, kaip mums mūsų vardus.

Eikime ir mes jo pasitikti. Eikime ten, kur sutinka bažnyčios prisikėlusį Kristų, kur himnus Jam gaudžia vargonai, kur bokštų varpai palydi Jį, einantį į mūsų Galilėją. Kun. Pr. Vaseris.

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ

visiems mūsų skaitytojams ir bendradarbiams!

REDAKCIJA

NETIKETAS RUSIJOS PASIŪLYMAS

Sov. Rusijos vyriausybė įteikė JAV-bių, Anglijos ir Prancūzijos pasiuntiniams Maskvoje notas, kuriose ji pareiškia, kad esanti pasirodusi diskutuoti klausimą apie Sov. Rusijos prisijungimą prie Atlanto pakto. Šitas pasiūlymas buvo tuoj pat atmetas JAV-bių vyriausybės, pareiškiant, kad tuo būdu Rusija nori sugriauti Vakarų Gynybos sistemą. Anglijai ir Prancūzijai neliko nieko daugiau, kaip pasekti JAV-bių pavyzdį, nors britai priklauso amerikiečiams, kad jie atmetė pasiūlymą nepasitarę su savo sąjungininkais.

AUSTRALIJOJE ORGANIZUOJAMA OPERA

Pagaliau ir Australija turės nuolatinį teatrą. Ryšium su Karalienės Elizabetos II vizitu Australijoje teatro entuziastai nutarė išnaudoti progą ir jos vizito prisiminimui įsteigti Elizabetos II vardu nuolatinį teatrą Australijoje. Tam tikslui iš visuomenės lėšų bus sugarytas £100.000 fondas pradžiai. Min. pirm. Mr. Menzies pareiškė, kad kai fondas bus suorganizuotas, tai ir vyriausybės savo įnašais prisidės prie teatro išlaikymo. Daugelis jmonių tuoj pat pasižadėjo paremti fondą po £500 ar £1.000.

Šitą iniciatorių žygį tenka tik sveikinti. Pagaliau ir Australija turės nuolatinį teatrą, kaip ir visos kulturingos tautos, o ne vien tik gėrėsis anklų lenktynėmis. Karalienės Elizabetos II vizitas bus tikrai gražiai atžymėtas ir ilgai nepamirštasi.

* JAV-bių Senatas priėmė Konstitucijos pakeitimo projektą, pagal kurį Havajai ir Alaska tampa 49-tąja ir 50-tąja JAV valstybe. Įstatymas dar turi būti priimtas ir Atstovų Rūmų.

PREMJERO NUOMONĖ APIE TEATRĄ

Iniciatorių grupė kreipėsi į Pietų Australijos premjerą Mr. Playfordą prašydama paremti teatro įkūrimą Adelaidėje. Premjeras atsakė, kad toks valstybės įsipareigojimas būtų nepakeliamas našta išdui. Esą daug svarbesnių dalykų, kaip senelių namų statyba, ligoninių tinklo plėtimas ir daug panašų. Todėl teatro paremti nėra galima.

Stebėtina, kad tokia turtinga valstybė neranda galimo dalyko paskirti kelias dešimtis tūkstančių svarų taip svarbiai kultūrinei institucijai. Neturtinga Lietuva, Latvija ir Estija rado galimą dalyką išlaikyti aukšto meniško lygio teatrus. Juk teatras nėra tik pramoga, bet didelė kultūrinė vertė institucija. Premjero pažiūra į teatrą labai jau nepagrįsta.

* Apskaičiuota, kad kelių nelaimės Australijai duoda apie 50 mil. svarų nuostolių per metus.

* Vakarų Vokietijoje vasario mėnesį bedarbių skaičius sumažėjo net 615.000 asmenų. Šiuo metu be darbo dar yra 1,4 mil. asmenų.

* Du čekų kariai pabėgė į Vakarų Vokietiją pareiškė, kad jie norį laisvės.

* Anglijos karo ministerija pranešė, kad pagamintas moderniškesnis tankas už labartinį Centurion. Naujas tankas stipriau ginkluotas, turi stipresnius šarvus ir yra greitesnis.

* Sydnejuje uosto darbininkų grupė, komunistų inspiruota, atsisakė krauti į laivą karo medžiagas, kurios skirtos Indo-Kinijai. Numatoma, kad pakrovimą atliks kariuomenė.

* Iš Bremenhaveno (Vokietijoje) uosto išplaukė laivas su 1.100 imigrantų į Australiją. Jų tarpe 930 vokiečių, kurių dalis pabėgėlių iš Rytų Vokietijos.

Trumpai

* Queenslando parlamentas priėmė įstatymą, pagal kurį bus draudžiama leisti ir platinti įvairiausio tipo nemoralūs "komikus" bei kitokią nemoralią literatūrą. Tam reikalui sudaroma penkių asmenų speciali komisija, kuri tikrins, kurią literatūrą paskirti draudžiamųjų rūšiai.

Šis įstatymas nieko bendra neturi su spaudos laisvės varžymu, nes jis gins jaunimą nuo antimoralios ir netikusios literatūros.

* Australijos gynybos ministeris pareiškė, kad Australija perorganizuoja gynybos sistemą. Žemyno jėgos bus mažinamos, bet už tat aviacija bus labai sustiprinta. Matomai, atominių bombų pagaminimas verčia keisti ir visą strategiją.

* Australijos gynybos ministeris pareiškė, kad Australija vieną dieną gali būti auka agresijos, daug pranašesnės už jos pajėgumą gintis.

* Iš Kinijos nacionalistų sluoksnių pranešama, kad greitai laiku Formozos įlankoje įvyks jungtiniai Amerikos ir Tautinės Kinijos karo laivynų manevrai.

* Anglų keleiviniam lėktuvui Comet nukritus į Viduržemio jūrą, apie 90 mylių nuo Neapolio, žuvo 14 keleivių ir 7 įgulos nariai. Pažymėtina, kad netoli tos vietos prieš porą mėnesių taip pat nukrito didžiulis Comet lėktuvas, nusinešęs su savim keliasdešimt gyvybių. Įtariama sabotazas.

* Kanadoje nukritus keleiviniam lėktuvui žuvo 36 asmenys, skridę lėktuvu, ir viena moteris buvo užmušta arimantių lėktuvo dalų.

* Snowy Mountains (NSW) dalis garbių, 25 mil. dolerių vertės, perduota vienai Amerikos firmai. Darbus firma pradės dar prieš šią žiemą. Darbininkų skaičius numatoma padidės iki 6-7.000.

* Netoli Krokuvos, Lenkijoje, susidūrus dvieji traukiniai, užmušta 25 ir sužeista apie 100 asmenų.

* Melbourne vienas vyras buvo nužudytas miegant lovoje. Policija suėmė jo žmoną, katindama jį žmogžudyste.

* Visas džaso sąstatas, 19 asmenų, pabėgo iš Rytų Vokietijos į Vakarų deit, kad jiems buvo uždrausta groti vakarietišką džasą.

* Melbourne jugoslavus Keserovic nužudė žmoną ir pats pasikore.

* Brisbanėje kilus Commercial viešbutyje gaisrui žuvo 9 asmenys.

* Egipte konfiskuota iš JAV-sios kairiosios seimos narių įvairių brangenybių viso už 77 mil. svarų.

* Seoulyje (Korejoje) buvo paskelbtas oro pavojus ir visi gyventojai sundo į slėptuves. Radaras buvo sugavęs nežinomą lėtuva, kuris artojo iš siaures Korejos pusės.

* JAV-bių laivyno vadovybė pranešė, kad šiais metais numatoma statyanti vieną povandeninį laivą, varomą atominė energija, vieną iektuvnešį (tai jau bus trečias) 65.000 tonų ir dar 28 mažesnius įvairaus tipo karo laivus.

* 15 metų vaikas, kuris nužudė savo tėvus ir senelę, o po to ramiausiai nuėjo į bokso rungtynes, teismo buvo nubaustas 90 metų kalėjimo.

* Indijoje, keleiviniame traukinyje įvykus sprogimui buvo užmušta 37 asmenys ir sužeista apie 40.

* Prancūzijoje policija "areštavo" nusigėrusį šunį, kuris praukė alaus parviritus sunkvežimiu, vežusiam alų. Po keletų valandų suo buvo paliuosuotas iš daboklės...

* Australijos imigracijos departamentu žinoma, 1954 metais bus atgabenta į Australiją 60.000 olandų. 1953 metais buvo atgabenta 8.000.

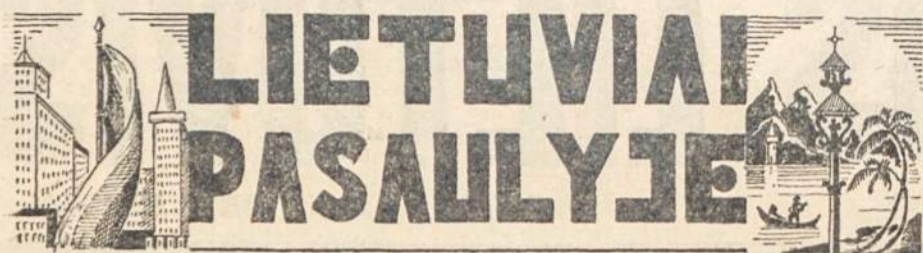
* Turkijos, Graikijos ir Jugoslavijos generalinių štabų atstovai pasirašė sutartį dėl bendro gynimosi prieš agresorių. Turma garvoje Sovietų Rusija.

* Per įvykusius Belgijoje parlamento rinkimus Katalikų Partija neteko 14 vietų, o Socialistai laimėjo 9, taip pat laimėjo 5 vietas ir Liberalai. Komunistai turės 5 atstovus (pralaimėjo 2). Tuo būdu Katalikai neteko daugumos ir po 4 metų valdymo valdžią vėl užleis Socialistų ir Liberalų koalicijai.

* Rusai vėl sulaukė japonų žvejybos laivą.

* Jugoslavijos diktatorius marš. Tito nuyko į Turkiją. Ta proga visa policija sukelta ant kojų saugoti diktatorių nuo pasikėsinimų.

* Australija panaikina draudimą importuoti iš Japonijos 41 prekių rūšiai.

ARGENTINA

Paskirtas lietuvių katalikų dvasios vadovas.

Kard. Piazza kun. Pr. Brazj pas. yra visos Argentinos lietuvių visuomenės dvasios vad. Jis, susitaręs su vietos vyskupais, skirs atskirų vyskupijų dvasios vadus, kurie turės visas katechetos teises. Tuo būdu norima per savus dvasinius vadovus sustiprinti lietuvišką dvasinę mintį.

D. BRITANIJA

Pabaltijo tautų literatūros vakaras anglų klb. buvo suruoštas PEN klubo egzilų rašytojų centro. Vakarui pirmininkavo ir žodį apie pabaltiečių literatūrą tarė estų min. Londone A. Torma. Iš lietuvių literatūros buvo paskaityti Putino ir Baltrušaičio eilėraščiai ir Zbarsko novelė. Parodėli lietuviškąjį skyrių įrengė D. Daunoraitė.

JUNGTINĖS AMERIKOS V-BĖS

Prie LIT veikiantis Pasaulio Lietuvių Archyvas

yra surinkęs, palyginti, didelį kiekį vertingos istorinės ir archyvinės medžiagos. Pirmoji mintis rinkti istorinę medžiagą viešai buvo iškelta Vokietijoje per Hanau mieste 1946 metais įvykusį lietuvių gimnazijų direktorių suvažiavimą. Tų pačių metų gale buvo faktiškai pradėta rinkti lietuvių švietimo įstaigų istorinę medžiagą. 1951 m. vasario mėnesį VLIKas paskyrė dabartinį PL Archyvo dir. V. Liulevičių gautas medžiagas tvarkyti ir jas toliau rinkti. Su laiku veikimo plotas buvo išplėstas į viso pasaulio lietuvių gyvenamų kraštus. PLA perkrausčius į erdvas patalpas, plėtimosi sąlygos žymiai pagerėjo. Šv. Kazimiero Akademijoje Archyvu yra paskirta atskirame name buvusi visa meno klasė.

Naujoji Pasaulio Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjunga, sutrumpintai vadinamos PLIAS, vadovybė išrinkta dvejais metais korespondenciniu būdu. Naują centrą valdybą sudaro pirm. prof. J. Šimoliūnas, vice-pirmininkai prof. St. Kolupaila ir prof. S. Dirmantas, sekretorius A. Didžiulis, išdalininkas J. Jurkūnas, visi iš Čikagos skyriaus. Revizijos komisiją sudaro clevelandiečiai P. Ziūrys, S. Kudokas ir A. Nasvytis. Garbės teismą — prof. Gravrokas, A. Jurskis ir V. Birutis. PLIAS yra visame laisvajame pasaulyje sutelkusi 429 narius. Pagyvintas "Technikos Žodžio" leidimas.

Čikagos Lietuvių Agronomų Draugija organizuoja Pasaulio Lietuvių Agronomų Draugiją. Šiuo metu ji yra išsiuntinėjusi anketas su tokiais klausimais: "Ar steigti Pasaulio Lietuvių Agronomų Sąjungą, kur turėtų būti jos centras, ka siūlai į valdybą?" Tikimasi greitų atsakymų.

KĄ PASAKOJA GRĮZUSIEJI APIE IŠTREMTOUSIUS IR KALINAMUS LIETUVIUS

Italų žinios apie suimtuosius Lietuvos vyskupus.

Neseniai grįžo iš Sov. Sąjungos būrys italų, išbuvusių ilgus metus priverstinių darbų stovyklose ar kalėjimuose Sov. Sąjungoje. Romos L.B. pirmininkas susisiekė tuojau su Italijos užs. reik. ministerija, kuri maloniai suteikė grįžusiųjų sąrašus. Deja, jie visi gyvena išblaškyti po visą Italiją, todėl yra sunku su jais susisiekti. Tačiau teko išsikalbėti su buv. karo kapelionu Alagianiu, išbuvusiu 9 metus Sovietų kalėjimuose. Jis sakėsi turėjęs progos sutikti daug lietuvių arba bent apie juos girdėjęs. Tarp jų paskutiniu laiku Vladimiro kalėjime, apie 180 km. nuo Maskvos, sutiko arkiv. Mečislavą Reinį, vysk. T. Matulionį, vysk. Ramanauską ir dek. VI. Mironą bei visą eilę kitų, kurių pavardžių neatsimena. Jis sakėsi girdėjęs iš kitų, kad tame pačiame kalėjime esą ir vienas Lietuvos užsienio reikalų ministras, rodos — jo manymu — buvęs Mirono kabinete. Šiame kalėjime buvo laikomi nepajėgūs dirbti arba tie, kurie priešinosi priverstiniam darbu stovyklose ir buvo už tai nuteisti 25 m. kalėjimo. Arkiv. M. Reiny 1953 m. galė sunkiai susirgo ir buvo perkeltas į kalėjimo ligoninę. Jo sveikatos padėtis yra labai sunki.

Vysk. T. Matulionis tragiškai mirė 1953 m. rugpjūčio mėnesį.

Jis kalėjo kartu su kitu kaliniu, kuris jį visaip kankino, plūdo, į jį spaudė. Vieną dieną kaliniai buvo nuvesti į bendrą dušą. Jo kaimynas vėl pradėjo plūsti ir keikti vyskupą. Tada šis norėjo nuo jo atsitolinti ir nueiti į kitą dušo galą (duše buvo 15 vandens švirkštų), bet paslydo, susitrenkė galvą į grindis

Atvyko E. Simonaitis.

VLIKo narys ir Mažosios Lietuvos Tarybos prezidento pirm. Erdm. Simonaitis jau atvyko į Kanadą ir lanko svarbiausias lietuvių kolonijas su pranešimais. Paskiau iš Kanados vyks į JAV. Politinis komitetas

jau suorganizuotas. Tai bus organas, sudarytas prie KLB, kuris rūpinsis išimtinai Lietuvos laisvinimo reikalais Kanadoje. Jis palaikys glaudų kontaktą su VLIKu ir su visais kitais veiksniais: diplomatais, LLK, ALTA ir kt. Komitetas įkurtas Montrealy. Šiuo metu jo prezidentumą sudaro: Dr. Jonas Žmuidzinas — pirmininkas (buvęs Lietuvos pasiuntinys patarėjas Londone), agr. J. Rudinskas — vicepirmininkas (buvęs Vokietijos anglų zonos Lietuvių Komiteto pirmininkas) ir J. Kardelis — sekretorius ("Nepriklausomos Lietuvos" redaktorius).

* Dr. J. Kaškelis yra išgavęs vieną iš geriausių Toronto radijo stočių, CKFH, banga 1.400 lietuvišką radijo valandėlę. Ji bus naudojama pusę valandos kiekvieną sekmadienį tarp 8.30 ir 9 val. ryto.

SVEDIJA

Svedų susidomėjimas lituanistika yra nemažas.

Ypač gyvai ja domisi Upsalos un-to biblioteka, kur yra susidaręs jos geras pluoštas. Universitetas nupirko kelias lietuvių knygas, tarp jų ir "Lietuvių Kalbos Vadovą", be to, užsakė Lietuvių Enciklopediją. Rūpinamasi, kad daugiau dailiosios literatūros galėtų patekti į Nobelio biblioteką, kur dailioji literatūra suplaukia iš viso pasaulio. Iš lietuvių literatūros ten tėra, rodos, tik Vydūno dalykėlių ir Krėvės redaguotos pasakos apie paukščius.

* Vašingtono valstybinė leidykla leidžia Kersteno komiteto darbų pirmąją knygą. Joje sudėti Kersteno pareiškimai, Dulles, buv. JAV prezidento H. Hooverjo, min. P. Žadeikio, gen. Musteikio ir visos eilės kitų. Tie leidiniai daug prisidės prie plačiosios laisvojo pasaulio visuomenės supažindinimo su Lietuvos byla.

* Suomių "Kalevalos" draugija išleido menišką 1954 m. draugijos metraštį, kuriame aprašyti sveltinai, išvertę "Kalevalą" į sveltinų kalbas. Vienas straipsnis, parašytas paties draugijos pirmininko doc. dr. A. O. Vaisanen, skirtas ir mūsų a.a. kan. A. Sabaliauskui — Žaliai Rūtai. Straipsnis iliustruotas 2 nuotraukomis: kan. A. Sabaliausko atvaizdu ir antrąja, vaizduojančia jį 1935 m. tarp suomių draugų.

* Dr. Alseikaitis — Gimbutienės parašytosios "Rytų Europos proistorės" pirmasis tomas jau praagas spausdinti. Išeis keli tomai. Leidžia Harvardo un-tas.

ir mirė kalėjimo ligoninėje.

Vyskupo Ramanausko pasakotojas pats nėra matęs, bet girdėjęs iš kitų. Mat, kiekvienoje celėje laikoma po 7 kalinius, kurie dažnai kilnojami ir tokiu būdu pasidalina žiniomis. Jis neatsimena gerai pavardės, tik prisimena, kad ten yra laikomas dar ir vyskupas pabaltietis, kurio pavardė prasideda raide R ir baigiasi galūne skas. Suminėjus Ramanausko pavardę, atsakė, kad yra trumpesnė. Galimas dalykas, kad buvo blogai nugirdęs arba girdėjo greitai ištarint.

Dek. VI. Mironas dar laikosi pusėtinai. Kalėjime visi žinojo, kad jis yra buvęs Lietuvos ministerių kabineto pirmininku.

Kalėjime esantieji dirbti neverčiami, tik išleidžiami vieną valandą per dieną pasivaikščioti. Negauna laiškų ir negali jų rašyti. Neturi taip pat spaudos nei literatūros. Arkiv. M. Reiny kasžokiu būdu buvo pasirūpinęs reikmenimis mišioms laikyti, bet vieną dieną buvo netikėtai užkluptas ir amuštas, o sargybiniai viską iš jo atėmė. Lietuviai vyskupai ir kunigai paskutiniu metu kalėjime gaudavo iš tikinčiųjų maisto siuntinėlių, kuriais pasidalindavo su kitais kaliniais.

Tėvas Alagianis yra sutikęs daug lietuvių arba apie juos girdėjęs priverstinių darbų stovyklose. Ten ypač daug esą ukrainiečių ir lietuvių jaunimo, nuteisto už tariamą ar tikrą partizaninę veiklą. Su jais buvo elgiamasi labai žiauriai, jie buvo marinami badu. Tačiau po Stalino mirties ir Berijus sušaudymo sąlygos kiek palengvėjusios. Už atliekamus darbus šiek tiek mokama. Iš atlyginimo administracija iš-

ELTOS kronika

* Gautosiomis iš JAV-bių žiniomis, Kerstenas ir jo vadovaujamas Pabaltijo Užgrobumui Iširti Komitetas atvyksta į Europą vesti tolimesnių tyrinėjimų. Minimasis komitetas paskiausia buvo dar papildytas dviem nariais, o jo veikla žymiai praplėsta. Dabar komiteta sudaro šie atstovų rūmų nariai: Charles J. Kersten (R. — Wisconsin) — pirmininkas, Edward Bonin (Pennsylvania), Fred Busbey (Illinois), Rau Madden (Indiana), Th. Machrowicz (Michigan), Alvin Bentley (Michigan), Thomas Dodd (Connecticut), Patric rulings (California) Michael Feighan (Ohio).

Kai šių tyrinėjimų plėtmė dabar JAV kongreso praplėsta, tai bus atskleista komunistinio pavergimo baisioji tikrovė taip pat lenkų, čekoslovakų, rumunų, vengrų, bulgarų, albanų ir vokiečių. Ir pats JAV atstovų rūmų narys Ch. J. Kerstenas savo atsiųstame ALT laiške, be kita ko, pažymi, kad "Jūs pradėjote kažką didelio, kai pernai paprašėte Prezidentą iširti Pabaltijo tautų pavergimą." Ta proga amerikiečių spauda pažymi, kad lietuviai ir toliau rūpinsis kelti viešumon jų gimtojo krašto kančias bei skriaudas. Tačiau dabar į tą darbą bus įjungta ir eilė kitų tautų: kartu su lietuviais milijonai žmonių kels balsą už visų pavergtųjų tautų išlaisvinimą. JAV vyriausybė laiko Pabaltijo ir kt. kraštų užgrobumo ištyrimą didelės svarbos įvykiu kovoje prieš bolševizmą.

* Tremtyje esą Lietuvos vyskupai, būtent — arkiv. metropolitas J. Svireckas, vysk. V. Padolskis ir V. Brizgys, ryšium su Marijos metais paskelbė visame pasaulyje esantiems lietuviams katalikams ganytojinį laišką. Jame, be kita ko, pažymi, kad Lietuva, antrą kartą bolševikų užgrobita, yra per tą laiką netekusi tūkstančių geriausių savo sūnų ir dukterų, kurie žuvo begindami tėvų žemę, mirė kalėjimuose ar ištrėmimo, o kiti, nors ir išlikę gyvi, neaprepiamos Rusijos ir Sibiro plotoose gyvena žmogaus nevertą tremtinio gyvenimą, pasmerkti dvasiniam ir fiziniam sunaikinimui. Lietuviai tuo būdu tėvynėje gerokai prarėję. Lietuvos nelaimė dar padidėjo, kai į jos vaikų apleistas sodybas atėjo kurtis svetimieji. "Šiandien galime pasidžiaugti, rašoma ganytojiniam laiške, kad visų laisvėje gyvenančių lietuvių sutartinio veikimo dėka mūsų teisinga byla gerokai pasistūmėjo pirmyn" ir toliau nurodoma, kokių reikėtų imtis tikintiesiems konkrečių priemonių, kad pavergtoji tėvynė greičiau galėtų atgauti savo nepriklausomybę.

* Jungtinių Tautų Ekonominės ir Socialinės Tarybos dabartinė sesija bus svarstomas ir J. Tautų spec. komiteto pranešimas apie priverčiamuosius darbus. Priverč. darbo problema buvo svarstoma Jungt. Tautų visumos posėdžiuose ir buvo perduota toliau tirti Ekonominėi ir Socialinei Tarybai. Vidurio ir Rytų Europos pavergtųjų kraštų politikai, surinkę daugiau reikalingų duomenų, nutarė komisijai įteikti papildoma memorandumą deportacijų ir priverčiamosio darbo klausimais.

skaito už išlaikymą, o į rankas duoda ne daugiau kaip 200 rb. per mėnesį. Už šiuos pinigus turi teisę nusipirkti maisto ir būtiniausių reikmių iš stovyklų sandėlių. Jei kas uždirba daugiau kaip 200 rb., tai juos bolševikai sakosi padėdą į banką, kad "sutaupytais pinigais" suimtieji paskiau galėtų atsiti, kai būsia paleidžiami. Tėvo Alagiano teigimu, pabaltiečiai esą tiek dvasiškai, tiek fiziškai atsparesni už kitus.

Šiandien jo žinomų koncentracijos stovyklų ir kalėjimų gyventojų daugumą sudaro lietuviai, latviai, estai, ukrainiečiai ir lenkai. Sov. Sąjungos piliečiai turi teisę parašyti po vieną atvirutę į mėnesį savo giminėms. Tų žinių patikrinti iš kitų šaltinių dar nepavyko. Lietuviai bolševikų kalėjimuose.

Visa eilė grįžusiųjų vokiečių karo belaisvių ir civilių internuotųjų tiek Vilniaus, tiek Kauno ir kituose kalėjimuose yra sutikę daug juose kalinamų mūsų tautiečių. Herbertas R. iš Hannoverio pasakoja, kad tuo laiku, kai jis buvo laikomas Vilniaus kalėjime, šis buvo pilnas prigrūstas vienu lietuvių. Grįžusiojo teigimu

rusiai tiesiog siuntė Lietuvoje. Kas tik priešinosi kolektyvinimui ir nacionalizacijai, buvo nuteistas 25 m. kalėjimo, o tokių šeimos išsiunčiamos į Sibirą. Jei nieko ypatingo neatsitiks, tai ten jos turės išbūti visą amžių. Jo artimiausioj aplinkoj iš šimto lietuvių nebuvo nė vieno, kuris būtų gavęs mažiau kaip 25 metus. Nuteistiesiems lietuviams svarbiausia buvo prikišama, kodėl jie "nesipriešinę vokiečiams" ir pateko "į jų nelaisvę". Ir kitose stovyklose jis sutiko visą eilę mūsų tautiečių, kurių nė vienas nebuvo nuteistas mažiau kaip po 20-25 metus. Nuteistųjų šeimos buvo visur išsklaidytos, ir šie apie jas neturėjo jokių žinių.

Otto Norkus taip pat pasakojo su-

NAUJI TRĖMIMAI "SAVANORIŠKUMO" PAGRINDU

Š. m. kovo 2 d. "Pravda" pirmą kartą apdovanojo Sovietų piliečius "džiugia žinia", kad numatoma "sukultūrinti" daugiau kaip 14,5 mil. ha plėšinių, kitaip tarus, maždaug tokį plotą, kaip Anglija. Šį kartą visas "svoris" krito komjaunimui — įrodyti "darbais" savo ištikimybę partijai, tėvynei, savajai liaudžiai" laimint "tarybinei žemei" naujų dirvų Urale, Pavolgy, Kazachstane, Altajaus kalnyne ir kitose atšiauriose Sibiro vietose.

Kaip iš Vilniaus radijo ir kom. spaudos pranešimų matyti, "savanoriais" pirmoji eilė rašosi komjaunuoliai, paskui įvairių sričių specialistai, mechanikai, šaltkalviai, tekintojai, traktorininkai etc. Būdinga, kad tarp "savanorių" daugiausia yra lietuvių, o veik visai nematyti rusų. Iš kom. spaudos pranešimų matyti, kad tarp siunčiamųjų yra ir nesavanorių, tik paprasčiausiai "partijos pašauktų" ar "atrinktų". Tačiau ir iš jų vienas kitas pasiunčiamas dar pakalbėti per radiją ir už ištrėmimą "padėkoti" partijai. Nustatytą žmonių "duoklę" turi atiduoti ir okup. Lietuva. Atrinkti šimtai pajėgesnių žmonių iš Vilniaus, Kauno, Sialiuų, Klaipėdos, net Jonavos ir kitur. Daugiausia lietuvių "savanoriai" siunčiami į Čkalovo sritį. Tik iš vieno Vilniaus ten pasiusta jau 100 specialistų, o "atrinkta" per 500. Nustatytos Lietuvai ir kitokios duoklės. Pvz. tik vienas "Neries" fabrikas turi iki š. m. birėlio 1 d. pristatyti "tėvynei" 4.000 katilų...

AUKŠTOJO JAV KOMISARO ATSAKYMAS VLIKUI

JAV-bių aukštasis komisaras Vokietijai ambas. James B. Conat, atsakydamas VLIKo pirmininkui M. Krupavičiui dėl VLIKo įteikto prieš Berlyno konferenciją valstybės sekretoriui Dulles memorandumo, pažymi, kad valstybės sekretorius ir atitinkami Valstybės Departamento pareigūnai VLIKo išdėstytąsias pažiūras didžiai vertina. Sovietų pasiūlytas Vokietijai receptas priminė tą pačią techniką, kurią Sovietai panaudojo užgrobdami Pabaltijo valstybes, kaip tai yra pažymėjęs valstybės sekretorius savo š. m. vasario 5 ir 10 d. pareiškimuose. Tuo būdu Sovietų tikslai pasihiko nepakitę. Toks nepakitusis Sovietų imperializmo faktas įgalina toliau su dar didesniu ryžtu siekti Vak. Europos apjungimo ir viso laisvojo pasaulio stiprinimo.

Baigdamas savo atsakymą VLIKo pirmininkui, JAV aukštasis komisaras James B. Conant pažymi, kad ir savo š. m. vasario 24 d. pareiškime valstybės sekretorius nurodė, jog Sovietų pavergtosios tautos gali būti tikros, kad Berlyne neįvyko nieko, kas būtų sumažinę pastangas siekti Vokietijos sujungimo, Austrijos išlaisvinimo ar laisvės atstatymo Lenkijoje, Čekoslovakijoje ir kt. satelitinuose kraštuose.

* Pabėgusių į laisvę 3 lietuvių žvejų nuotykių iš anglų klb. išversti ir išspausdinti taip pat ispanų kalboje.

tikęs šimtus lietuvių Vilniaus kalėjime. Povilas D. teigia, kad jo buvimo metu Vilniaus kalėjime buvo laikoma apie 2.000 lietuvių, tiek vyrų, tiek moterų, kurių daugumas buvo nuteisti ilgametėmis 15-25 metų bausmėmis. Lietuvių, jo žiniomis, yra ir stovyklose prieš Sverdlovsko. Kalėjimų sienos prirašytos pilnos kalinių pavardžių. Gustavas J. pasakoja buvęs Vilniaus kalėjime vienoj celėj su 80 lietuvių. Daugiausia tai buvo ūkininkai, burmistrai, prekybininkai, tarnautojai, vienas kat kapellonas ir daug vienos kunigų seminarijos auklėtinii. "Tai buvo puikūs žmonės, kurie drauge su 4 vokiečiais ir kitais kartu sėdėjusiais, nieko negavusių iš šalies, viskuo pasidalindavo, kuo tik galėdami." Vilniaus kalėjime laikytieji lietuviai tada šnekėjo, kad taip, kaip jie, suimti ir ištrėmti į Rytus esą apie 60.000 lietuvių. B.N. teigia, kad

Vilniuje kalėjimu paverstas ir didelis namas prie stoties.

Tą pat tvirtina ir kai kurie kiti laikytieji Vilniaus kalėjime vokiečių suimtieji.

Apie Kauno kalėjimą papasakojo Ernstas K. Čia jis taip pat sutiko apskiai mūsų tautiečių. Kalėjime jų galėjo būti apie 1.000 Tarp suimtųjų buvo moterų ir vaikų. Su jo transportu į Leningradą buvo taip pat pasiusta lietuvių, prie kurių paskiau prijungė dar latvių ir estų. Visi jie buvo nuteisti. Iš Leningrado lietuvius su vokiečių karo belaisviais pasiuntė toliau į Vorkutą ar paskirtė po kitas darbo vergų stovyklas. Ernsto K. teigimu, Kauno kalėjime lietuviai laikėsi vieningai, tikintieji kasdien atsidėję meldavosi, stengdamiesi tai atlikti drauge.

J. St. papasakojo, kad sutikęs lietuvių ir estų Leningrado (Perkelta į 6 psl.)

LIETUVIŲ SPAUDOS AKTUALIJOS

Siuo metu kada kai kurie žmonės ir spaudos organai ne tiek puola bolševikus, kiek VLIKą, tartum jis būtų visų blogybių didžiausias šaltinis, įsidėmėtinai "Tėviškės Žiburių" vedamajame pasakytieji žodžiai: "Mūsų tarpe daugiau tarpusavio rietenų ir ambicijų grumtynių, kaip savosios misijos vykdymo. Mes girdime daugybę priekaištų bei kaltinimų saviesiems veiksniams, bet, deja, matome per maža darbų kaip tik iš tų, kurie garsiausiai šaukia.

Kaip tik ten, kur daugiausia šaukiama, kur save keliama, kuo mažiausia matome pozityvios iniciatyvos ir darbo. Turime jau net organizacijų ir laikraščių, kurie tariasi atliekanti didelį uždavinį

Bolševikai suklastojo vysk. K. Paltaroko laišką

Bolševikų spaudai paskelbus tariamą vysk. K. Paltaroko laišką šviesiai dėstantį sąžinės laisvės padėtį okup. Lietuvoje, visa eilė lietuvių laikraščių atkreipė dėmesį į kai kuriuos terminus, kurių vysk. K. Paltarokas savo autentiškame laiške tikrai nevertotų, ir paskelbė jį esant suklastotą. Dabar Elta yra gavusi tuo reikalu iš savo bendradarbio Italijoje pranešimą, kuriame rašoma:

Vatikano valstybės organas "L'Osservatore Romano" š.m. kovo 19 d. pirmame puslapyje įsidėjo 200 eilučių to paties organo vicedirektoriaus prof. Alessandrino straipsnį pavadinant "Persekiojama Lietuva". Autorius, pažymėjęs, kad, turimomis žiniomis,

Bukarešte veikia specialus biuras, kuris falsifikuoja vyskupų ir dvasininkų, esančių anapus geležinės uždangos, laiškus,

pastebi, kad sufalsifikuotas yra ir Panevėžio vyskupo Paltaroko laiškas, atspausdintas komunistų spaudoje. Toliau profesorius išnagrinėja ir komentuoja patį laišką, palygindamas jame skelbiamus duomenis su prieškariniais. Iš jų susidaro aiškus vaizdas, kokias yra sunki padėtis Katalikų Bažnyčios Lietuvoje ir kaip lietuviai traktuojami "visokių laisvių krašte". Autorius iškelia Lietuvos kunigų, o ypač 75 klierikų, kurie nepaisydami, kas jų laukia, ruošiasi dvasiškių luomui, bei tikinčiųjų herojiškumą. Lietuviai, nežūrint lėto smaugimo, yra likę ištikimi savo tėvų tikėjimui ir savo tėvynei.

triuksmą keidami, savo "nesuteptu patriotizmu" didžiudamiesi, bet palikdami visa tai vien žodžiuose, nepaordyami visa tai vien žodžiuose, neparodydama isterijon — šaukia į darbą, o dirbti neina."

* "TREMĖTIS", redaguojama VLIKo nario S. Miglino, jau išleido 100-ąjį numerį. Persitvarkius į žurnalą, daugiau vietos skiria likimiams lietuvių klausimams pasvarstyti, pateikia taip pat gausiau savųjų rašytojų kurybos.

* "Draugas" nurodo, kad šiemet suėina 425 m. Lietuvos statutu, kai jis buvo išleistas 1529 m. Tik klausimas, ar okupantai leis šią sukaktį minėti Lietuvoje. "Naujienos" praneša, jog TSRS ambasados biuletenis patvirtino, kad šv. Kazimiero palaikai yra išmesti iš katedros Vilniuje.

* "T. Žiburiai" nurodo per Am. Balsą skaitytą LŽS pirmininko V. Rastenio laišką buvusiam kolegai J. Paleckiui esant duetas reikšmės ir tikisi, kad jis greitai bus paskelbtas spaudoje. Su susidomėjimu sekami spaudoje pasirodę gen. Raštiko asiminimai "Derybos Maskvoje".

* "Darbininkas" taip pat pagyrė "New York Herald Tribune" už pageidavimą, kad Europos Laisvės rad. jas Muenchene prabilūt ir lietuviškai.

* P.J. Ziūrys, žinomas Amerikos lietuvių veikėjas, "Dirvoj" siūlo steigti "Lietuvių Mokslo ir Meno Draugiją", kurion sutilptų visi išmoksinti ir veikūs lietuviai.

SVEČIAS IŠ SIBIRO URUGVAJUJE

Kaip pranešama iš Montevideo, į Urugvajų iš Izraelio atvyko žydų tautybės I.K., Lietuvoje gimęs ir gyvenęs, iš kur 1941 m. per didžiuosius trėmimus su daugeliu lietuvių buvo išvežtas į Sibirą. Ten stovyklose išlaikytas 6 metus, buvo vėliau paleistas vėl į Lietuvą. Pagyvenęs • Anykščiuose kurį laiką, I.K. vargais negalais persikėlė į Lenkiją, iš jos per Čekoslovakiją ir Italiją — į Izraelį.

Nepriklausomybės laikais I.K. Tauragėje turėjo restoraną ir krautuvę. Buvo suimtas kaip "sociališkai pavojingas" ir iš Naujosios Vilnios su 2.500 Lietuvos gyventojų ešalonu užkaltais prekiniiais vagonais išvežtas į centrinį Sibirą. Buvo paskirti miškų darbams prie Kon upės,

KOMUNIZMO LAIMĖJIMAS INDO-KINIJOJE REIKŠTŲ TIESIOGINIŲ PAVOJŲ AUSTRALIJAI, N. ZELANDIJAI IR KITOMS LAISVOMS TAUTOMS

Karas Indo-Kinijoje pasiekė kritišką punktą. Nors prancūzai prie Dien Bien Phu tvirtovės sulaikė kuriam laikui komunistų veržimąsi priekin, bet abejojama, ar prancūzai iš viso galėsiai ilgai laikytis prieš vis stiprėjantį priešą. Didėjant pavojui ypatingai susirūpino JAV-bės, nes komunistų laimėjimas Indo-Kinijoje reikštų komunizmo įsigalėjimą visoje pietryčių Azijoje, visose salose tarp Azijos ir Australijos, įskaitant Indoneziją, grėstų Formozos sa. ai, Japonijai, Filipinams, pagaliau Australijai ir Naujajai Zelandijai. JAV-bių valstybės sekretorius Mr. Dulles visai atvirai pareiškė: "Kinijos ir Rusijos porpagandistai aiškiai pasisakė, kad tikslas yra įsigalėti Pietų-Rytų Azijoje. Ši sritis yra Azijos ryžių aruodas, kuris maitina visą Azijos sritį nuo Indijos iki Japonijos. Be to, ši sritis yra turtinga žaliavomis, kaip cinkas, nafta, kaučukas ir geležis. Jomis maitinasi Japonijos pramonė, kuri taip pat ten turi didelę rinką savo gaminiais.

"Visa ši sritis turi taip pat didelę strateginę reikšmę. Pietryčių Azija, turėdama gerus uostus ir oro susisiekimo linijas, vaidina didelį vaidmenį susisiekimui tarp Pacifiko ir Azijos.

"Komunistams įsigalėjus Pietryčių

Azijoje tiesioginis pavojus grėstų Filipinams, Australijai ir N. Zelandijai.

Gi Australijos užsienio reikalų ministras Mr. Casey pareiškė, jog jis negalys naktimis miegoti iš rūpesčio d... Indo-Kinijos įvykių ir galimų pasėkų.

Sio pavojaus akivaizdoje JAV-bės aiškiai pasisakė; kad laisvosios tautos turi sulaikyti komunizmo slinkimą Indo-Kinijoje. Tai reiškia, kad JAV-bės kartu su kitomis tautomis turi stoti į karą.

Amerikos Kongresas beveik visiškai įsitikinęs, kad JAV-bėms teks stoti į karą. Tam reikalui propaganda ruošia visuomenės opiniją. Amerika siekia, kad Australija ir kitos tautos, ypatingai kurioms grėšia tiesioginis pavojus, bendromis jėgomis kovotų prieš komunizmo įsigalėjimą Azijoje. Kol kas neišku, kiek sąjungininkų Amerika gali turėti, bet atsakingi Amerikos valdžios pareigūnai atvirai pareiškė, kad Amerika neturi laukti, kol pavojus priartės prie jos sienų.

Valstybės sekretorius Mr. Dulles pranešime Kongrese faktais įrodė, kad Vietnamo komunistų pusėje vadovauja Kinijos generolai, visa karo medžiaga pristatoma Kinijos ar Rusijos bei jos satelitų. Todėl išsiplėtus karui Indo-Kinijoje, kažin, ar jis neišsiplės daug plačiau.

Gal jau netolima ateitis parodys, kur pasuks įvykių raida.

* Tasmanijos parlamentas svarsto įstatymą, pagal kurį namų savininkai galėtų iškraustyti nuomininkus perspėję juos prieš 6 mėnesius. Kaip žinome, dabar Australijoje savininkas neturi teisės iškraustyti nuomininko iki "gyvos galvos", dėl ko daugelis namų savininkų geriau laiko namus tuščius, bet jų nenuomuoja.

Kaltinamajam atsikirtus, kad visų pasaulio valstybių piliečiai mokesčius privalo mokėti, kaip mokama ir pačioje Sovietų Rusijoje, prokuroras užrėkė: "Mes kalbam, ne tu. Ir mes teisiame pagal savo nuostatus". Ir paskelbė 6 metų priverčiamųjų darbų. Tokią, palyginti švelnią bausmę iš lietuvių gavę labai mažai kas. Daugiausia buvo "nuteisti" 8, 10, 15, 20 ir 25 metams, o tai praktiškai reiškė visišką pasmerkimą sunaikinimą, baisesnį nei pati mirtis.

Nepaprasta proga!

MES MOKAME £15 UŽ JŪSŲ SENĄ ŠALDYTUVĄ (ledais šaldomą) "ICE-CHEST" (bet kokiam stovyje, už gerą mokame daugiau) PERKANT VIENĄ IŠ GERIAUSIŲ — Australijos rinkoje — ELEKTRINĮ ŠALDYTUVĄ

KAINA £173.15 **Westinghouse** KAINA £168

Jūsų senas šaldytuvas "Ice-Chest" priimamas į depozitą

ir

£1 KAS SAVAITĖ

arba

£4 KAS MĖNUO

Sio modelio sandėlyje turime tikrai 6 šaldytuvus

7 kūr. pėdų

Jūsų senas šaldytuvas "Ice-Chest" priimamas į depozitą

ir

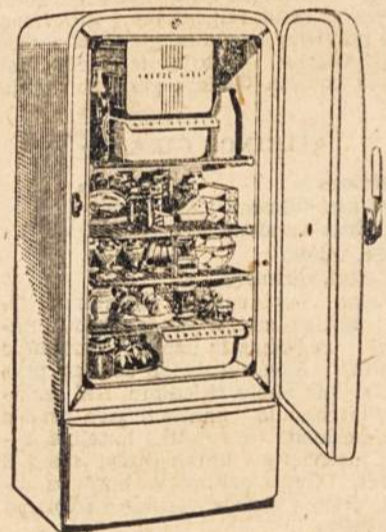
£1 KAS SAVAITĖ

arba

£4 KAS MĖNUO

Sio modelio turime sandėlyje tikrai 4 šaldytuvus

6 kūr. pėdų

Mėnesines ratas galite mokėti mūsų krautuvėje 94 Junction Rd., Rosewater, arba mieste, 95 Waymouth Street, Adelaide.

Prašome telefonuoti — tel. J 2726 — (bet kuriuo laiku), ir mes atsiųsime savo atstovą, kuris Jus painformuos ir atgabens į mūsų sandėlį (Jums patogiau laiku), kad galėtumėte apžiūrėti šaldytuvą vietoje, o po to nugalbėns Jus atgal į namus be jokio Jūsų įsipareigojimo pirkti šaldytuvą.

GARANTUOJAME —

KAD PIRKdami WESTINGHOUSE JŪS PERKATE PATĮ GERIAUSIĄ ŠALDYTUVĄ,

KAD PIRKdami PAS KORDUBĄ JŪS SUTAUPYSITE DAUG PINIGŲ.

KIEKVIENAS ŠALDYTUVAS APRŪPINTAS 5-Ų METŲ GARANTIJA.

Nėra ko ilgiau laukti — pirkite WESTINGHOUSE šaldytuvą šiandien pat pas KORDUBĄ

JŪSŲ MALONIAM DĖMESIUI:

Per paskutinius 4 metus mes sistematiškai stebėjome ir studijavome elektrinių šaldytuvų techniką ir šiandien mes visiškai sąžiningai Tamstoms galime rekomenduoti WESTINGHOUSE elektrinį šaldytuvą, kuris tikrai yra geriausias dabartinėje Australijos rinkoje. Šitas mūsų tvirtinimas nėra "eilinė reklama, tačiau rimta techniška nuomonė, kurią mes su malonumu Tamstoms įrodysime.

R. KORDUBA

94 JUNCTION RD., ROSEWATER, S. A.

Tel. J 2726 — kiek vienu metu.

Redaguoja O. A. Pridotkaitė

KELIOS MINTYS APIE HOROSKOPĄ

"Avinas" — ši savaitė gausi sentimentalniais siurpryzais. Būkite atšargios, ypatingai ketvirtadienį. Grėšia dideli galvos skausmai. Nemalonūs biznio reikalai. Laimę mėginkite ketvirtadienį. Laimingi skaičiai 9 ir 17.

Ne, mielos skaitytojos, ne! Jeigu jūs ir esate gimusios tarp kovo 21 ir balandžio 19, nekreipkite per daug didelio dėmesio į šiuos spėliojimus ir, svarbiausia, šitos "pranašystės", neprivalo turėti lemiamos reikšmės jūsų gyvenimo eigai. Negalima neigti, kad žvaigždės neturėtų įtakos mūsų charakterį ir temperamentą, bet taip pat negalima teigti, kad tas pats horoskopas vienu ir tuo pačiu metu galėtų paliesti milijonus vyrų ir moterų, skirtingų rase, tikėjimu ir socialine padėtimi, gimusių tame pačiame laikotarpyje. Ši masinė klasifikacija yra gana juokinga.

Toliau nagrinėjant tuos horoskopos "pranašavimus" paaiškėja, kad gimusieji "Liūto" ženkle, nesvarbu kokiam geografiniam ilgyje ar plotyje jie begyventų ir kokias susisiektimo priemones bevertotų, tą savaitę turi vengti kelionių, nes jos bus fatališkos! Įsivaizduokite laikraščiu antraštes, pranašaujančias būsimas nelaimės! Arba vel: gimusieji "Svarstyklių" ženkle, ketvirtadienį turi mėginti savo laimę ir jų laimingus skaičius yra 12. Bet ar užteks laimingų loterijos bilietų, neskaitant,

Ponui Pr. Pusedriui už Moterų skyrelio vinjetės pagaminimą nuoširdžiai dėkojame.

ŠEIMININKĖMS

JUODOS DUONOS GIRA

1 1/2 kg. gerai sudžiovintos juodos duonos.

1 kibiras vandens.
1 kgr. cukraus.
30-40 gr. mielių
1/2 stikl. razinkų.

Duonos džiovėjus sudėti į indą, geriausia tinka medinis arba molinis indas, užplikyti verdančiu vandeniu ir palaikyti, kol duona visai išsileis. Po to nusunkti ir į tą sunką sudėti cukrų ir mieles, prieš tai ištrintas su mažu kiekiu cukraus. Kai gira įrugs, t.y. atsirasi putų, jas nugriebti ir pilstyti šį skystį į bonkas. Prieš tai būtų gera perkošti per švarų skudurėlį, įdėjus į kiekvieną bonką po vieną razinką, gerai užkimšti. Laikyti vėsioje vietoje, ne stačias, bet gulsčias bonkas. Galima gerti po dviejų dienų.

CITRINOS GIRA

4 citrinos
1 1/2 kg. cukraus
1 kibiras vandens
30 gr. mielių
1/2 stikl. razinkų.

Citrusas supiaustyti riekutėmis, išėmus sėklas, sudėti į indą. Pridėti nuplautas razinkas ir užpilti verdančiu vandeniu. Atvėsus sudėti mieles, praskiestas tuo pačiu skiediniu. Kai razinkos su citrinomis pakils ir gira pradės putoti, perkošti ir supilti į butelius. Pilant į kiekvieną butelį pridėti dar 2-3 razinkas. Gerai užkimštus butelius suguldyti vėsioje vietoje. Galima vartoti po dviejų dienų.

SKANUS DESERTAS IŠ OBUOLIŲ

Paimkit 5-6 obuolius, nulupkit, gražiai išimkit vidurius ir išvirkit. Sudėkit ant lėkštės, kad atvėstų. Užvirinkit ketvirtį l. pieno, įdėjus keletą lazdelių vanilijos. Kol pienas kaista, paimkit 5 kiaušinius, atskirkit trynius nuo baltymų ir išplakit baltymus, kol pasidarys kietos putos. Šaukštais dėkit putas į verdantį pieną, keletą minučių pavirinkit, putas apverskit ir po to išėmus iš pieno sudėkit ant lėkštės.

5 trynius ištrinkit su stikline cukraus, kol pasidarys visai balta masė. Į tą masę dalimis pilkite karštą pieną ir maišykite. Po to supilkite atgal į puodą kur virė pienas ir pakaitinkit keletą minučių, bet neužvirinkit, nes pienas sutrauks kiaušinius. Nulaukite puodą nuo ugnies, kad kiek pavėstų, tuo tarpu į išvirtus obuolius pridėkit virtų uogų (vyšnių ar kitokių), sudėkit obuolius į platus indą, užplikit pieno ir kiaušinių padažo, o ant viršaus uždėkit putas.

Galima obuolius virti supiausčius skiltelemis, o vyšnių uogas išdėlioti tarp putų.

kad minėta loterija bus traukiama šeštadienį?

Kaip gaila tų žmonių, kurie šventai tiki dažnai besikaitaliojantiems horoskopos spėliojimams. Skaitykite horoskopą vietoje pramogos, bet neleiskite jam paveikti jūsų sveiką ir pastovią galvoseną. Jūs greitai pastebėsite, kad tik prietaringi žmonės garbina horoskopą. Jeigu jis suklysta (ir tas dažnai įvyksta), jie visuomet suras reikalingą pateisinimą ir klaidą praleis pro pirštus; bet jeigu kas nors įvyko pagal horoskopos spėliojimus, jų entuziazmas tampa begalinis. Dėvint horoskopu nurodyta mėlyna spalva ir vistiek pasitaisius kokiame nors nemalonumui, jie šaltai jums atsakys: "Visa laimė, kad dėvėjau mėlyną spalva. Galėjo būti dar blogiau!" O įvykusio malonumo atveju (tas irgi dažnai pasitaiko!) jūs išgirsite: "Aš tą dieną, kaip buvo įsakyta, dėvėjau mėlyną spalva... Ištikrųjų horoskopas teisingai spėja..."

Menka nelaimė, kai šie spėliojimai paliečia tik kasdieninius įvykius, bet yra pavojinga jais vadovautis rimtesniuose atvejuose.

Kartą girdėjau vienos mergaitės nerimą. Buvo kalbama apie jos vestuves su vienu vyriškiu, kuris jai buvo labai simpatiškas. — "Taip, viskas būtų tvarkoj, tik visa bėda, kad jis yra gimęs "Ožio" ženkle, o man, kad jungtūvės būtų laimingos, reikalingas vyriškis, gimęs "Avinų" ženkle..."

Jeigu mes galėtume šitokiu būdu numatyti savo teitį ir valdyti įvykius, prisipažinkime, kad tai jau būtų per daug gražu!

Baigdamas kartoju: skaitykite horoskopą pramogai ir išsiblaškydami, bet, prašydamos patarimo, kreipkitės į tuos, kurie jus ir jūsų padėti gerai pažindami, gali teisingai spręsti: į savo tėvus, seserį, vyresnio amžiaus nuoširdžią ir išmintingą draugę ar į savo dvasias vadą. O. A. P-tė

SPORTAS

Pulgis Andriušis

VYTIS VEJASI Į PRIEKĮ

Lietuviai futbolininkai ne dykai pasirinko sau Vyties vardą. Vytis ne...omet nesitraukė atgal, bet visą laiką vijosi. Australams ir kitoms tautybėms, gal, nesuprantamas šis vardas, taip dažnai linkniuojamas Adelaidės dienraščiu puslapiuose, bet jiems jau aišku, kad po šiuo vardu susispietę geri, kovingi, pirmaeiliai sportininkai. Tai yra mums visiems pavyzdys, kaip pasirinkti skambų ir brangų vardą, jį kietai ginti, priverčiant savo varžovus jį gerbti ir kiekviena proga gražiuoju minėti spaudoje ir pošnekiuose. Vasaros turnyre Vytes vardas sutraukia gausius žiūrovų būrius, nes šis vardas reiškia ne tik kovą, bet ir dailų žaidimą, kuris labai vertinamas šiame sportinių tradicijų krašte.

1952 metais sportinės šeimos atstovas A. Kitas (kaip tu pasakoj: gyvena trys broliai, du — futbolininkai, o trečias — taip pat futbolininkas), anksčiau lošęs vokiečių komandoje, drauge su J. Sadausku, tik ką apšilę kojas karštoje P. Australijos žemėje, ėmė dairytis po sporto aikštes ir sumušę rankas, pradėjo veiksmus. Gimė lietuvių futbolo komanda Vytis. Iš Melbourne atvažiavo B. Langevičius, iš kitur — R. Sidabras, Sabaliauskas, Armonas, Čiplys, Čižauskas, Merūnas ir kiti. Pradžioje lemtingai nesisekė, net tris kartus pralaimė lenkų Polonijai. Tačiau vėliau atgavo kvapą ir, sukovojuši visą eilę kovų, Vytis buvo perkelta iš trečios į antrą klasę (diviziją). Vyrai susižaidė, apsiuostė, apsiprato.

1953 metų sezonas Vyčiai buvo nepatraukiamas triumfas. Pirmuoju žygiu paguldo ant menčių savo seną priešą lenkų Poloniją. Po to laimi visą sezoną rungtynes. Baiginiuose susitaikymuose išsikovoją Gregory taurę ir perkeliama į pirmą klasę (diviziją). Š. m. balandžio 24 d. stoja į naują sezoną, kaip P. Australijoje plačiai žinoma komanda, kurios du lošikai jau dalyvauja vaistybės rinktinėje, žaidę jau tarptautinėse rungtynėse (su Kinija). A. Kitas P. Australijos rinktinėje lošia centrą, pragarsėjęs, kaip įvarčių rekordininkas.

Prasiveržimas į pirmas augštumas turės būti nuolat pateisinamas naujais laimėjimais, kuriems vytiečiai rengiasi ir treniruojasi. Išsimus į priekį, Vyties vyrai jaučiasi nugalėję ir dalį medžiaginių sunkumų, kurie dažnai juos pakaus-

Vladas Pozela

75 METŲ AMŽIAUS SUKAKTĮ MININT

Zinomas lietuvis teisininkas, buv. ministras, Seimo narys ir visuomenininkas, VLADAS POŽELA gyvena su savo šeima Adelaidėje. Apsilankius jo buvimo gimtadienio proga teko stebėti jį esant sveiką, linksmą ir gerai nusiteikusį. Nežiūrint 75 metų amžiaus, jis linksmai pareiškė, kad jis drauge su visa lietuvių visuomene grįš į namus — Lietuvon. Paprašytas maloniai suliko papasakoti nuotrupas iš savo gyvenimo:

Vladas Požela, ūkininko sūnus, gimė 1879 m. balandžio mėn. 9 d. Steigviliuose, Panevėžio apskr. Baigęs Steigvilių siaptą mokyklą ir išmokęs lietuviškai rašyti ir skaityti, vienuolikos metų, jis įstojo į Mintaujos gimnaziją.

"Poterių maištas" — buvo reikalaujama gimnazijoje rusiškai melstis — jį užtikto šeštoje klasėje. Tai buvo sunkūs mokiniui metai: jis turėjo ir bausmę atlikti už dalyvavimą maište, toliau mokytis ir gyventi iš pamokų. Gausi šeima neleido jo tėvams toliau jį mokslinti.

Pasilikęs Mintaujoje, (A. Smetona, J. Šlapelis, K. Jokantas ir kai kurie kiti ateisti iš gimnazijos, užtarti kunigaikščio Uchtomskio, rusų visuomenės veikėjo, gavo prieglaudą kitose gimnazijose), jis perėmė lietuvių mokinių "Kūdikio" organizacijos vadovybę, P. Avizonio, ir po jo A. Kvedaro vestą.

Liepos 24 d. rotmistro Vonseckio iškelta dr. L. Vainiekiui ir kitiems byla už platinimą Lietuvoje užsienio lietuviškų knygų ir laikraščių, neaplenkė ir V. Poželos. 1900 m. baigus gimnaziją, jis buvo suimtas ir po vienerių metų kalėjimo, administracijos keliu, išstremtas į "ne taip tolimas vietas" — Kotelnicą. Bet paprašius, Kotelnicą buvo pakeistas Smolensku. Ten jau buvo ištremiti daktarai F. Janušis, P. Kairiūkštis, rašytojas G. Landsbergis, dantų gydytoja E. Bražytė, knygnešys A. Baranauskas ir kiti. Gi mokytoją J. Jablonskį nukėlė į Pskovą.

Pagal anų laikų teisę, termtinui nebuvo ko svajoti apie gydytojo praktiką arba mokslininkui apie mokslą. Po didelių prašymų, užtarus jau minėtam kunigaikščiui Uchtomskui, V. Poželai atsidarė provincijos universiteto durys — arba Dorpatė arba Tomse — atsakė švietimo ministerija. V. Požela pasirinko Dorpatės universiteto teistų fakultetą. To universiteto profesūra buvo ištikima rusifikacijos politikai ir ypač tai buvo žymu teistų fakultete. Iki to laiko V. Požela buvo daugiau visuomenininkas negu politikas. Bet universitetas ir kylantis politinis Lietuvos visuomenės sąjūdis palenkė jį į politiką. Pagal tuo laiku susidėjusias savo pažiūras, jis, kaip socialdemokratas, greta studentų demonstracijų, daugiausiai dalyvauja Lietuvos politiniame sąjūdyje. Drauge su V. Kapsuku, J. Pakniu ir kitais 1903-1905 m. jis leidžia Prūsijoje "Draugą", steigia jo organizaciją, kelia šiauliuose, Joniškėje žmonių demonstracijas prieš valdžią, Žagarėje ir Žeimelyje organizuoja mitingus, reikalaujant laisvės ir Lietuvos nepriklausomybės.

Negavęs "ištikimybės" iš Kauno gubernatoriaus, kurios reikalavo universiteto administracija laikant valstybinius egzaminus, Požela ėmė studijuoti filosofiją. Netrukus jo ir Didžiajame Vilniaus Seime. Svarbu nutarti, bet dar svarbiau nutarimą įvykdyti. Tuo dėsiu ir Požela vadovavosi. Dar nebuvo pasibaigusios Seimo kalbos, kai Požela su atšaukimų glėbiams jau vyko į numatytas jam vietas: Pušalotą, Smilgius, Rozalimą ir Naujamiestį grauti rusų valdžios ir statyti savo — Lietuvos. Pagyvenusių žmonių akyse tai buvo nepaprastas reiškinys: sava valdžia, savi viršaičiai, savi mokytojai, sekretoriai, sava sargyba kaimuose ir miesteliuose. Per kelis mėnesius neįvyko jokio nusikaltimo ir jokio triukšmo. Tik vėliau oauziamieji rusų valdžiai būriai siausdami tose vietose, jį pakėlė.

Ivykusi reakcija išplėšė nemažai žmonių, kovojusių dėl Lietuvos laisvės. Jų tarpe žymesnė vieta, bet kiti, užėmė: V. Kapsukas ir K. Jurgelionis. Kapsukui grėsė karo teismas už agitaciją prieš valdžią laikareivių tarpe, esant

tydavo praeityje, kuomet reikėdavo sumestį į kepurę būtiniausioms išlaidoms apmokėti.

Vytiečiams už nugaros nepajudinamas stovėjo p. Umeris, Vilčinskas, Liakšas, Strimaitis, Tapauskas, Jaunutis, mecenatai, pagelbininkai laimėse ir nelaimėse, atkaklūs sporto mylėtojai, ryšinininkai, posėdininkai P. Australijos oficialioje futbolo sąjungoje. Vorkus ir Jurgaitis — nuolatiniai komandos sanitarai, o Danisevičius, žinomas Lietuvoje futbolininkas, Kybartų ir valstybinės rinktinės lošikas, yra prisiekęs Vyties treneris.

Vyties futbolininkai atliko visa, ką gera komanda gali atlikti per tą laiką. Vyties vardas pagarsino lietuvių vardą

karo stoviui. Jurgelionio padėtis taip pat buvo labai sunki. Vienas "sėdėjo" Suvalkuose, antras — Vilkaviškyje. Atitinkamo centro pageidavimu, Poželai buvo pavesta juos paliausuoti. Jam vadovaujant, su ginklais buvo užpulti Suvalkų ligoninės kalinių skyrius, kur buvo Kapsukas, ir Vilkaviškio kalėjimas ir abudu jaunuoliai buvo išvaduoti. Jurgelionio išlaisvinime dalyvavo ir Kapsukas.

1906 metų įvykiai Lietuvoje rusų žandarams davė apšėli duomenų apie Poželos veiklą. Ilgai ieškoję, 1908 m. jie susekė jį Dorpatės universitete ir suėmė. Byla ilgai truko ir 1911 m. Vilniaus Teismo Rūmai Kaune V. Poželą, A. Morauskį, J. Šlogerį ir kitus nuteisė vieniems metams kalėti už priklausymą Lietuvos Socialdemokratų Partijai ir grovimą Lietuvoje esančios valdžios.

Baigęs kalėti, 1913 m. Požela sugrįžo į Dorpatės universitetą. Bet ir grįžus universiteto administracija neleido jam laikyti valstybinių egzaminų, nes dar neturėjo "ištikimybės" iš savo gubernatoriaus. Tik pirmojo didžiojo karo aplinkybės išsprendė tą "neatmezgamą mazgą" — Kauno gubernatorių nežinia kur evakuavo. Taip buvo paaiškinta Maskvos universitetui, į kurį Požela 1916 m. persikėlė. Čia egzaminų komisija lengvai sutiko jį prileisti prie egzaminų su sąlyga, kad vėliau turės pristatyti savo gubernatoriui "ištikimybę". Bet ir egzaminai laimingai pasibaigė ir gubernatorių nebeatpirado.

1917 ir sekantieji metai iškėlė V. Poželos gyvenime sunkių klausimų, ką ir kaip veikti Rusijos sąlygose kovojant už demokratinę Lietuvos respubliką.

— Aišku, — sako p. Požela, kalbėdamas apie tą vykusios rusų revoliucijos tarpą. — Kerensko, šios dienos valdžia griūva, jos vietą užima bolševikų, rytojaus valdžia. Kol jie kalba apie demokratizmą, neveikdami prieš jį, mūsų nuosakiems demokratams, jų tarpe ir socialdemokratams, pakeliui su jais iki pirmos kryškelės, kuri toliau jau nustato priešingus kelius.

Tuo vadovaudamasis, Požela šalia savo, kaip prisiekusio advokato paaukėjo pareigų, dirbo kartu su inž. Biskui, adv. C. Petraškevičium ir kitais, kurie sudarė atskirą veiklos grupę ir dalyvavo kaip lietuvių atstovas priešparlamente, kur sudarė sutartį su V. Kapsuku, artimu bolševikams žmogum: a) grąžinti pabėgėlius, b) grąžinti Lietuvos turtą — archyvus, muziejus, paveldus ir kita, c) grąžinti pinigų, d) laikyti Lietuvos demokratines santvarkos, suėjus į kontaktą su visomis politinėmis grupėmis, e) kovoti prieš lenkus, rusų ir vokiečių invazijas. 1918 m. visi grįžta į Vilnių, bolševikų kariuomenei išvarius iš ten vokiečius. Tačiau patyrimas netrukus parodė, kad ne Kapsukas šeimininkas Vilniuje, bet bolševikai atėję Lietuvon invazijos tikslais.

Pirmoji kryžkelė atėjo. Vilnius laikinai buvo paliktas. Besicementuojančios tautos kovos frontas nukrypo prieš vokiečius. Ir čia Poželai 1919 m. teko svarbių uždavinių: priešakyje partizanų štabo (iš K. Bielskio, R. Skipičio, Z. Lukauskaitės ir V. Poželos) kontakte su mūsų kariuomene Sauliuose ir jų apylinkėse, kur buvo susitelkę bermontininkai, dezorganizuoti juos ir saugoti žmonių turtą nuo plėšikaujančių gaujų. Kas buvo padaryta anuo metu matyti iš štabo laikraščio "Partizanas".

Lietuva atsikvėpė, išvariusi vokiečius ir bolševikus iš savo žemės. Prasiėjo naujas darbas — tvirtinti valstybę ir tvarkyti visuomenę. Čia Požela labai pravertė. Jo visur būta: teisme (nuo 1921 m. jis Lietuvos advokatas), rinkimuose ir Steigiamajam Seimam, Seimo komisijose ir fronte prieš lenkus. Jis dalyvavo ir pirmajame Seime.

Rimstant mūsų visuomenei, rimo ir V. Poželos darbas. Būdamas laisvos profesijos šalininkas, jis atsidavė advokaturai, ten įdėjęs visą savo sielą. Tik 1926 m. rinkimai į Seimą, kuriuose laimėjo valstiečių liaudininkai ir socialdemokratai, išlėkė jį į valdžią: jis tapo M. Šleževičiaus kabinete Vidaus Reikalų Ministeriu. (jk)

Adelaidėje, tad ką mes, Adelaidės lietuviai, esame skolingi Vyčiai?

Darykime visa, kad vytiečiai jaustų, jog mes vertinam jų pastangas, lankykimė rungtynes, būkite vienkartiniais arba nuolatiniais mecenatais, leiskime vaikams žaisti į jaunių komandas. Vyčiai yra gyvybiškai svarbu turėti loškų prieauklį. Komanda, kuri neturi jaunių, pagal taisykles yra pašalinama iš P. Australijos Futbolo Sąjungos ir tuo pasmerkiam išnykimui. Tad, atsilygindami vytiečiams už jų laimėjimus, raginkime jaunimą susidomėti sportu

Viens pradės,
Kits padės,
Kits toliau varys.
(Sporto tesa 8 psl.)

LITERATURA-MOKSLAS-MENAS

Medžiagą šiam puslapiui pristatė Sambūrio "Šviesa" Regijonalinė Valdyba

A. Vilsonaitė

Alfonsas Nyka — Nylūnas

LA BAIGNEUSE

Du istorikai

Šiame šimtmečiuje turime du mokslininkus, kurie istorijos mokslui pasiūlė naujus metodus ir paskatino plėsti istorijos apimtį. Jie nurodė, jog neužtenka pasitenkinti tautos ar tautų grupės istorija; savo veikalais jie gyvenimą įveda pasaulinę istoriją, kurioje atveriami dėsnių, pasireiškiantys visada ir visur. Jų vardai yra Oswald Spengleris ir Arnold Toynbee. Pirmasis savo veikalą "Der Untergang des Abendlandes" padarė žymios įtakos Vakarų Europai, ypač Vokietijoje kilusiai kultūros filosofijai. Antrasis, anglas, išleides šešių tomų veikalą "A Study in History", tariasi radęs atsakymą visai eilei problemų, kurios ilgus amžius kankino istorikus.

Koks yra pagrindinis metodų ir priemonių skirtumas tarp šių dviejų ir ankstyvesniųjų istorikų? Pirmoje eilėje, jie nepasitenkina vien faktų registravimu, kaip tai darė ankstyvesnieji. Kalbėdamas apie kitą plačiai išgarsėjusį vokiečių istoriką Ranke, Spengleris pabrėžia, jog ir Ranke neišvengia paviršutiniškų istorijos epochų ar inaudivų sugretinimų, jau nekalbant apie ankstyvesnius. Bet kurios jų naudotos analogijos ar sugretinimai yra tikrai atsitiktiniai, sako Spengleris, nes jie nematė dėsnių. "Kuris iš jų suvokė, kad gilus vienalytiškumas egzistuoja tarp diferencialinės skaičiuotės ir dinastinio principo politikoje Louis XIV metu, tarp antikinio miesto — valstybės ir Euklido geometrijos, tarp erdvinės perspektyvos, randamos vakarietiškoje aliejinėje tapyboje ir erdvės užkariavimo geležinkeliu, telefonu ir toli nešančiais ginklais?"

Šio metodo pradžios gal reiktų ieškoti pas Hegelį, nors patsai Spengleris savo mokytojais vadina Goethe ir Nietzsche. Hegeliui istorija tėra tik visuotinė ar pasaulinė, bet, žinoma, jis šį visuomenumą supranta savotiškai ir užsitarnauja Spenglerio posaki, kad Hegelis "sumaikino" gamtos dėsnius. Gal didesnis, tautos Spengleriu yra padaręs devyniolikto šimtmečio gamtos mokslų progresas, kuris ir iškėlė "gamtos dėsnius", pasireiškiančius visur ir visada. Šio pozityvizmo pilna pas Spenglerį: radus dėsnius gamtoje, jis nori juos rasti istorijoje. Šita prasme Spengleris ir vėliau iškilęs Toynbee yra pozityvistai ir jie abu atsistoja prieš kitą žymų istoriką, Italą Croce, kuriam istorija yra laisvės istorija.

Dabar ir pamėginsime sugretinti

Spenglerį ir Toynbee.

Kultūra kaip augalas

"Vakarų kultūros žlugime" Spengleris tariasi suradęs kultūros augimo ir žlugimo dėsnius. Ką mes vadiname istorija, Spengleriu yra tik kultūrų paradas. Bet kiekviena kultūra yra uždaras, nors savyje komplikuoatas vienetas. Kiekviena kultūra turi savo charakterį ir savo raidoje ji iškelia. Kultūros tarpsta nelyginant augalai ir pasireiškia įvairiausiomis spalvomis ir formomis. Bet kultūros tėra tik augalai. Jos visos panašios ta prasme, kad negali ištrūkti iš augimo ciklo. Bet ciklą valdantieji dėsnių yra visoms kultūroms vienodi ir todėl istoriko užsiėmimas ar net užduotis yra atverti, kaip toli kultūra yra nužengusi savo cikle, t.y., kurioje stadijoje ji šiuo metu randasi. O stadijų yra šios: primityvios genties barbariškumas ir kova už būvį, tolimesnis išsivystymas į politinę santvarką, meno bei mokslo iškilimas, kuriame vėl randame įvairius politinius etapus, ir galutinai dekadencijos su formų suakmenėjimu, kuriame kūrybinė galia užleidžia vietą vulgarumui ir komercinei atmosferai. Šį paskutinį etapą Spengleris dar vadina civilizacija arba kultūros žiema. Ir iš šios vystančios kultūros nieko nesitikėti; jos kūrybinė galia yra išsisėmusi. Kaip gelė išdygusi pavasari, kultūra žydi vasarą, nyksta rudenį ir sukniamba žiemą.

Spengleris šią teoriją nuveda ir toliau. Ne tik ciklo stadijos yra dėsnių apstrosos, bet net ir pats laikas yra determinuotas, ir todėl beviltiška yra kova prieš likimą. Šioje deterministinėje raidoje likimas yra svarbiausia istorijos kategorija. "Palaimintas betikslumas" yra įsakmiausias istorijos bruožas šiam istorikui. Nenuostabu todėl, kad Spengleris sako, jog nei vienai tautai nevalia didžiulis savo praeitimi, dabartimi, ar pagaliau garbę atiuoti individams, kurių dvasios ryžtu išliko tautos kultūra. Kultūros iškilimas yra pačios kultūros dalis, lygiai kaip tamsi oda yra negrų savybė. Kartą žengus egzistencijon, kultūra privalo išgyventi šias stadijas.

Trumpai, Spenglerio kultūros teorija, būdama deterministinė, yra pozityvistinė par excellence. Spengleris istorijai pritaikė tuos pačius metodus, kuriuos mokslininkai devynioliktam šimtmečiuje pritaikė gamtai. Ateities pratybas buvo pozityvistų tikslas, o pats pirmasis "Vakarų kultūros žlugimo" saknis irgi pradėdamas toje pat dvasioje. Šis

metodas, ar, galbūt geriau, tariamas universalinių dėsnių atvėrimas istorijoje ir iššaukė didžiausius susidomėjimo istorikų tarpe, sulaukdamas tiek karščiausio pritarimo, tiek aštriausios kritikos. Pagrindė, atrodo, turime determinizmo problemą, į kurią Spengleris davė labai vienašališką atsakymą. Juk kitoks atsakymas taip pat galimas: anksčiau minėtas Croce esminiu istorijos varikliu mato laisvę.

Prieš metant žvilgsnį į Toynbee teoriją, dar reikalinga tarti vieną kitą žodį dėl terminologijos, nes, nors Toynbee kalba apie tą patį dalyką, t.y., įvykių eigą, jis netiek dažnai vartoja terminą "kultūra".

Istorija ar kultūra

Pradėjus aptarti kultūros tarpinius arba stadijas, Spengleriu kyla problema (kurios jis neįsako). Ar yra toks dalykas, kaip paprasta istorija, priešpastatyta kultūros istorijai? Kadangi iš Spenglerio metodo matosi, jog jis į visą įvykių eigą žiūri kaip į tam tikrą predeterminuotą rutuliojimąsi, ir šita eigą pavadina kultūros raida, paprasta istorija, kaip mes paprastai ją suprantame, lieka tik nemokšiškas arba nepilnas įvykių raidos supratimas. Istorija lieka tik subjektyvus, neužtenkamas žvilgsnis į kultūros istoriją. Atrodo, jog Spengleris logiškai turėtų paneigti paprastos istorijos egzistavimą ir kalbėti tik apie kultūros istoriją. Kad jis kalba tik apie kultūros istoriją, liūdi jo veikalas, bet neatrodo, kad jis norėtų kartu paneigti paprastą istoriją.

Žinoma, šis klausimas yra gana komplikuoatas, bet atrodo, lieka aišku, jog spengleriškoji "kultūra" nustoja dalį savo prasmės, nes kultūra paprastai suprantama kaip žmogiškoji kūryba. Spengleris neatsisakytų pripažinti, jog ir negyvoji gamta gali įtaigoti istorijos raidą, pvz., žemės drebėjimas. Bet kaip jis šiam įvykiui ras vietą savo teorijoje, kuri kalba tik apie kultūrą. Todėl arba istorija yra ne vien tik kultūros istorija, arba kultūra nėra tik žmogiškoji kūryba. Šią dilemą išvengia Toynbee grįždamas prie termino "istorija", ką ir matome iš jo veikalų pavadinimo. Toynbee kalba apie civilizacijas, o jos yra tik tam tikri tarpiniai. Bet vis dėlto Toynbee daugelyje vietų pasilieka Spenglerio mokinys, nors ir atsisako griežto determinizmo ir augalo analogijos istorijoje. Tad kaip Toynbee desto savo pažiūras?

(Pabaiga sekančiame LMM sk.)

J.P. Kedys

KULTŪRINĖ KRONIKA

* Tremties dešimtmečio ir spaudos atgavimo penkiasdešimties metų proga yra rengiamas rašytojų metraštis, kurį spausdins "Gabija". Redaktoriais yra Stepas Zobarskas ir Jonas Aistis.

* Knygų rinkoje pasirodė dr. Juozo Girmiaus studija "Laisvės ir buitės". Čia, nagrinėjama Karl Jasperso egzistencialistinė metafizika. Dalinai šį studija buvo anksčiau spausdinta "Aiduose".

* Pirmaisiais šiuo metu "Gabijos" leidiniais yra numatyti Pulgio Andriūšio "Tipelis" ir Stasio Būdavo "Uzdraustas stebūklas".

* JAV-bėse visa eilė lietuvių studentų ruošiasi daktaro ir magistro laipsniams įvairiose srityse. Antanas Musteikis New Yorko universitete gavo filosofijos daktaro laipsnį už disertaciją apie religinius svyravimus reformacijos metu Lietuvoje.

* Jau atspausdintos Vinco Krėvės "Rytų Pasakos". Artimiausiu metu pasirodys ir kiti Krėvės kūriniai.

* Sausio 12 d., Neuschatlyje, Šveicarijoje, eidamas 80 metus, mirė prof. dr. Max Niedermann. Jis buvo vienas iš žymiausių lietuvių kalbos žinovų svetimtaučių tarpe ir šiaip didelis lietuvių bičiulis.

* Ir šiais metais "Draugas" skelbia romano konkursą su 1000 dol. premija. Šis konkursas jau yra ketvirtas ir tai-

ny savininkai, laidotuvių biurų direktoriai ir panašaus kalibro verslininkai.

Dabar, ką žada mūsų besimokslinantis jaunimas? Kiek potencijos slypi jame lietuviškų verslų labui? Daug kartų teko skaityti straipsnelius apie lietuvių studentus Sydnejuje, Melbourne, Adelaidėje, iš kurių aiškiai matosi, kad šiuo metu su mažomis išimtimis pasirenkami pačių studentų žodžiais tariant "praktiškieji mokslai" — medicina ir visokios rūšių inžinerija. Bet, atrodo, nors ir apsisotę toli nuo savo krašto, turime pajusti būsimos atsistojančios Lietuvos reikalavimus, kuri lauks specialistų visose gyvenimo srityse ir ypač versluose. Pilnai suprantu, jog

Lietuvio budas ir verslai

Pagrindiniai faktoriai, kurie formuoja žmogaus būdą yra rasinė kilmė, klimatas, geografinė padėtis, istoriniai pėdsakai ir daugelis kitų. Lietuvių tauta, priklausydama indoeuropiečių tautų šeimai, apsigyvenusi vėsioje šiaurės Europos klimato, negrąsoma bausių gamtos pavojų, kaip žemės drebėjimai, ugniakalnių išsiveržimai ir t.t., nuosalyje tautų kilnojimosi kelių, per šimtmečius gyvendama miškų, upių ir ežerų prieglobstyje, suformavo savo ramų, pastovų, rizikos vengiantį, nekerštingą tautinį būdą.

Pažvelgus į lietuvių tautos istorijos bėgį, į akis metasi faktas, kad lietuvis nuo pirmųjų mums pažįstamų laikų buvo ir iki šiai dienai yra liks, tipiškas žemdirbys. Nei žvejyba, nei prekyba, nei amatai anais žilais senovės laikais neturėjo didelio pasisekimo lietuvių "autos tarpe. Tapę sėslia tauta, lietuviai visą savo darbą dėjo į žemės dirbimą ir gyvulių auginimą, o prekybą ir amatus palaipsniui perėmė kitataučiai.

Tiek prieškristininiu klasikinės Graikijos metu, tiek vėliau romos imperijos šimtmečiais, Lietuva buvo "pačiame pasaulio krašte", kitaip sakant, tolimame užkampyje santykių su minėtomis civilizacijomis. Savaimė aišku, kad ramus būdo ir didelės rizikos nemėgstantiam lietuviui, prisimenant ano meto techniką, su taip tolimais kraštais palaikyti prekybą neilaido didelės kliūtys šis sritis todėl ir buvo perleista kitataučiams, turintiems jau nemažą patyrimą.

Didžiųjų kunigaikščių laikais įvairiose verslo srityse reikalai lietuvių tarpe taip pat nei kiek nepagerėjo. Majorija, kuri lėmė krašto valdymą, prekybą ir amatus laikė negarbingu darbu ir todėl Gedimino ir Vytauto pradėta akcija įsivežti statybininkus, prekybininkus ir kitus specialistus buvo intensyviai tęsiama iki pat Lietuvos — Lenkijos valstybės subyrėjimo. Carinė Rusija, savaimė aišku, čia jokio teigiamo pėdsako nepalikė.

Vadinasi, 1918 m. atsistačius Nepri-

klausomai Lietuvai, lietuvių tarpe netik kad nebuvo žmonių, nusimanančių prekyboje, pramonėje ir amatuose, bet, ir tai blogiausia,

nedidelis skaičius lietuvių norėjo šiose srityse mokslintis ir vėliau jose darbuotis.

Juk nėra paslaptis, kad dar iki 1939 metų ūkį valdantis tėvas, veždamas savo sūnų į pirmąją klasę, laimindavo ji būsiant kunigu, daktaru ar inžinierium, bet, gink Dieve, ne komersantu, amatininku, specialistu ir panašiai. Čia ir buvo viena iš svarbiausių priežasčių kodėl, nežinūnt nemažos propagandos iš valdančiųjų pusės, versluose lietuvis Nepriklausomojo gyvenimo laikotarpyje nepasiekė to, ką jis galėjo ir turėjo pasiekti. Nusistatyma, kuris glūdi masės būde, prieš vienokį ar kitokį gyvenimo reiškinį, ir kuris yra visokeriopai tautoje prigijęs, neįmanoma kelių ar keliolikos metų laikotarpyje pakeisti.

O kaip reikalai stovi tremtyje? Ar daug yra žengiami pirmyn šia kryptimi? Pažvelgus į mūsų tremties gyvenimą visapusiškai dėl lietuvių laimėjimų versluose džiaugtis netenka. Australijos žemėje, kalbant apie praktišką įsikūrimą versluose, nėra ką ir minėti, nes iš viso šioje srityje nieko nėra minėtinio. Savaimė suprantama, čia galima dalinai pateisinti, kad per 4-5 metus kalnų nuversti negalima būtų reikalauti tuo labiau, kad pirmaisiais metais dar tenka nugalėti kalbos sunkumus ir bendrai susipažinti su vietos sąlygomis. Deja, mano asmeniškai supratimu, ir ateityje sunku ko nors optimiškesnio šioje srityje laukti, kol nebus suprasti šio meto moderniškio ūkio reikalavimai. Juk jeigu pavyzdžiui imti ir J. A. V. lietuvius, kurių ten priskaitoma keli šimtai tūkstančių ir kurie toj žemėj pradėjo kurtis beveik prieš šimtą metų, matome, jog tik prieš porą metų pavyko suorganizuoti vieną kitą didesnę įmonę — "Baltosios Meškos" alaus bavorą arti Chicago. Gi didžiausią procentą "biznierių" sudaro "saloonų" ir restora-

Kai didelės ir mažos žvaigždės spindi ir gundo klysti per naktis toli, Mergaitė, kojas plaudama, sumindo Mėnulį ežero dugne, smėly.

Ir miega, lyg koralas, iš vandens išplaukus Karštam aksome vasaros nakties keistos Planetos krinta į melsvus jos plaukus Sietyns brolelis spindi ant kaktos.

THE TRAGEDY OF THE BALTIC STATES

Šitokia antraštė knygynuose yra pasirodžiusi knyga, parašyta anglo John Alexander Swettenham, kuris porą metų, kaip Control Commission for Germany tarnautojas, ėjo įvairias pareigas DP stovyklose anglų zonoje. Knyga išleido Hollis and Carter leidykla Londone. Kaina Australijoje apie 25 šil.

Pasaulinėje knygų rinkoje visą laiką buvo jaučiamas trūkumas veikalų, nuosekliai atvaizduojančių įvykių raidą Pabaltijėje antrojo pasaulinio karo metu. Ši knyga, parašyta gana populiariu stiliumi, suglaustai nusakoma Baltijos valstybių pergyvenimus, skirdama nemažai vietos jų ekonominiams ir socialiniams vystymuisi iki sovietiškosios okupacijos. Visur autorius aiškiai stovi pabaltiečių pusėje ir plačiai naudoja šią medžiagą, kurią jam patiekė jo buvusieji globotiniai, ir dažnai cituoja ištraukas iš buvusio Estijos prezidento August Rei knygos "Nazi — Soviet Conspiracy and the Baltic States". Autorius dažnai remiasi ir E.J. Harrisono "Lithuania's Fight for Freedom".

Knyga padalinta į keturias dalis. Pirmiausia apžvelgiama Baltijos tautų istorija iki sovietų okupacijos. Antroje dalyje gausu statistinių žinių apie šių tautų ūkį nepriklausomybės metu, ir trečiojoje — aprašomas okupacijų laikotarpis. Galiausiai autorius duoda savo įspūdžius iš stovyklinio gyvenimo, dažnai ironiškai pastebėdamas administracines ir ypač "screeningų" neigiamybes.

Nors paskutinė dalis yra savotiškai įdomi, kaip atverianti anglo pažiūras santykiuose su DP, ypač vertinga yra pirmoji dalis, kurioje telpa 42 dokumentai, daugiausia tarpvalstybinės sutartys bei komunikacijos tarp Vokietijos pasiuntinybės Sovietų Sąjungoje ir Berlyno. Pradėdamas nepuolimo sutartimi tarp Estijos ir Sov. Sąjungos 1932 metais (yra ir ankstyvesnių dokumentų), autorius veja siūlą iki komplikuoatų derybų tarp Vokietijos ir Sov. Sąjungos 1939 metais, kuriose sprendžiamas Pabaltijės valstybių likimas. Dokumentai iliustruoja Vokietijos pretenzijas į pietvakarių Lietuvą, kurią sovietai buvo Vokietijai pažadę, bet kurią vėliau, 1941 sausio 10 dienos sutartimi, atsi-pirko už 71/2 milijono aukso dolerių. Šie dokumentai yra parinkti iš milžiniško leidinio "Nazi — Soviet Relations 1939-1941", kurį sudaro sąjungininkų rasti slapti vokiečių diplomatijos dokumentai. Kai kurie iš šių dokumentų jau buvo skelbti mūsų periodinėje spaudoje, bet dabar jie, su kitomis vertingomis statistinėmis žiniomis, sudaro parankų vienetą.

syklės lieka tos pačios, kaip pereitais metais. Rankraščiai turi būti atsiųsti iki š.m. lapkričio 1 d.

* Kompozitorius Vladas Jakubėnas užbaigė siutą "Miško šventė", instrumentuotą orkestrui. Kūrinyje panaudota nemažai lietuviškų liaudies motyvų. Miko Petrausko operetė "Šianapjūė" atnaujintai pastatė "Dainavos" ansamblis Chicagoje.

* Studiją apie Nepriklausomos Lietuvos pinigus JAV-bėse parašė Jonas Kairys. Veikalas gausiai iliustruotas.

* Naujai pasirodžiusiam Alfonso Nykos — Niliūno poezijos rinkinyje "Orfėjaus medis", skaitytojo akį sutinka poeto 1937-1953 metų kūryba, padalinta į du laikotarpius. Išleido Vytautas Saulius, iliustravo dail. Kazys Janulis.

grįžę Lietuvon rasime daug specialistų įvairiose srityse, bet, žinant sovietinius mokslus, grįstus leninizmu, anie specialistai bus reikalingi paramos. Prieš baigiant, dar būtina priminti, kad mes lietuviai su savo dideliu individualizmu šio krašto ūkyje daug ką nepasiekisime. Mūsų pastangos turi būti sutelktinėmis jėgomis ir visų turimais resursais organizuoti stambesnius ūkinius vienetus ir tik tokiu keliu eiti šiame krašte į verslus. Kodėl taip darytina, jau buvo anksčiau šiame pat skyriuje, straipsnyje "Individualizmas ir kolektyvizmas ūkyje" nagrinėta ir todėl čia nekartosiu.

Mokslo — technikos naujienos

NAUTILUS

Sis vardas yra išgarsintas, kaip pasakiškų žygių, dar tada, kada povandeninio laivo iš viso nebuvo — Jules Verno, rašiusio apie keliones po vandeniu, padarytas laivu, kurio vardas „Nautilus“. Amerika dabar pirmąjį povandeninį laivą pavadino kaip tiksliai šiuo vardu — „Nautilus“.

Sausio 21 dieną, kada buvo nuleistas į vandenį ir oficialiai JAV prezidento Eisenhowerio „pakrikštytas“ atominis povandeninis laivas „Nautilus“, yra istorinė diena. Todėl trumpai apie tą atominį povandeninį laivą:

„Nautilus“ ne tiksliai varomas, bet ir aptarnaujamas atominės energijos bei atominėmis priemonėmis. Jo variklis — atominė baterija — gamina karštį ir tuo būdu vandenį paverčia garu, kuris suka turbiną, o kondensatoriuje garas, persiformavęs į vandenį, vėl grįžta atgal į katilą.

Atominiam motorui deguonis nereikalingas ir todėl jis ilgą laiką gali būti po vandeniu. Kiek tai liečia jūrininkus, tai „Nautilus“ turi vadinamą schnorkel aparatą. Senuose povandeniniuose laivuose angliarūkstė būdavo suimama kalkių filtrais. Tai trukdydavo ilgiam nardymui. „Nautilus“ turi aparatą, kuriuo jis deguonį ima tiesiai iš vandens, šį elektrolizuojamas. Taigi jūrininkai, kaip žuvis, gali gyventi po vandeniu.

„Nautilus“ turbinos yra 3.000 arklių jėgos greitis iki 30 mylių. „Nautilus“ kaštavo 55 milijonus dolerių.

Viduje šis laivas turi visus patogumus. Yra gana erdvi žaidimų salė, filmų projektorius, minkštos kėdės ir t.t. Žodžiu, jūrininkai jame jaučiasi, kaip namie. Bet... nebus lengva į jį patekti. Jo įgula bus atrenkama iš pačių geriausiųjų.

„Nautilus“, kuris yra greitesnis už senuosius povandeninius laivus, yra pastatytas iš labai atsparaus plieno, turi tobulus pabūklus, kuriais bus galima surasti prieš laivus ir V2 su sprogstama medžiaga.

„Nautilus“ tėvas yra admirolas Hyman G. Rickover, vieno siuvėjo, emigranto iš Lwovo, sūnus, kuriam tik po šešių metų pavyko įgyvendinti šį nuostabią projektą.

MEDŽIAI

Australijoje, netoli vietovės Colac, atarastas eukaliptų medis, pavadintas EUCALIPTUS REGNANS, kuris turi 347 pėdas augščio. JAV-bėse auga ypatingai augšti sekvojos medžiai. Vienas jų, Maripozos miške, siekia 331 pėdą. Augščiausias pasaulio medis yra Humboldto parke, Kalifornijoje, kuris siekia 364 pėdas. Aplink jo kamieną, ties žemės paviršiumi, yra 47 pėdos, ir medis vis dar auga. Atrandama sekvojos medžių net 4.000 metų senumo. Jie nedžiūsta

dėl senatvės, ir jei jų netrenktų perkūnas ar kitos pašalinės priežastys nenaiškintų, jie galėtų išgyventi net ir 10.000 metų. Cache miškuose atrandama eglių, kurių amžius siekia apie 3.000 metų.

Apskaičiuojama, kad stambus beržas gali turėti apie 200.000 lapų, o geras ąžuolas net ir 700.000. Pušis, 200 pėdų augščio, spyglių paviršiaus turi 30.000 kvadratinųjų pėdų, arba — netoli trijų ketvirtadalių akro.

Palmės vienas lapas gali sverti 10 svarų. Yra palmių, kurių lapai gali siekti net 40 pėdų ilgio.

Didelio ąžuolo lapai per dieną gali išgarinti iki tonos vandens. Medžio lapai įstengia pagaminti maistą — cukrų. Kad pagamintų svarą cukraus, lapams reikia sugerti 90 galionų angliarūksties, o tam jiems reikia panaudoti 300.000 galionų oro.

Medžio šaknys augdamos sudaro didelį spaudimą. Beržo šaknys gali išjudinti net iki 20 tonų sunkumo svorį. Jei žmogus imtų skaičiuoti medžio lasteles, suskaičiuodamas po 200 per minutę, ir skaičiuotų dieną ir naktį, tai per 19 šimtmečių tesuskaičiuotų tik apie pėdą virš žemės. Pušų sėklų net 500.000 į svarą. Vienas didelis medis davė net 346.000 pėdų lentų... Džiovinto beržo kūbinė pėda sveria 44 svarus, ąžuolo — 47 svarus.

„ASTRONOMIJOS BIBLIJA“

Ruošiamas pilnas dangaus atlasas. Be plačiai pagarsinto 200 colių ilgio ir 5 metrų diametro teleskopo — milžino, kitas garsus astronomijos instrumentas, kuriam pasaulis mažai atkreipė dėmesio, kuris tačiau, mokslui labai patarnaus: tai 48 colių ilgio Schmidt — teleskopas. Jo konstruktorius, Hamburgo optikas Schmidt. Išradinai pritaikyta veidrodžių sistema, duoda labai stiprią šviesą, kuri įgalina teleskopą beribėje tolumose nufotografuoti dangaus kūnus. Schmidto teleskopas — tai neįsivaizduojamai didelė foto kamera visatos nuotraukoms daryti. Ploktelėje teipa 12 pilnačių viena po kitos. Šiuo gigantišku aparatu pradėtas didelis darbas žvaigždžių ir kitų dangaus kūnų tyrimo srityje. Vašingtone užplanuota sukurti pilną dangaus skliautų atlasą. Visas dangus bus užfiksuotas ant apytikriai 2000 ploktelių — nuotraukų. Kiekviena dangaus skliautų dalis kasuojama dukart: daroma viena mėlyna nuotrauka su 30 minučių išlaikymu ir antra raudona vienos valandos išlaikymu. Visos nuotraukos sudarys 20 didelių tomų.

Is vienos vietos negalima užmatyti viso dangaus. Nuo Palomar Mountain laike metų galima pamatyti tik tris ketvirtadalius dangaus skliautų, pietinė, is Kalifornijos neužmatomąjį dalis, turi būti fotografuojama is kitos vietos. Į klausimą: kiek gi tų žvaigždžių danguje? Astronomai gali atsakyti, kad

Viena diena be melo

(Tąsa 1)

— Ne, tetule, atvirai kalbu, ką galvoju.

— Ne, netikiu, nes pats žinai, kad jei kuris iš mudviejų mirytų, tai tu nerastum po to nusiramini.

— Labai man nesmagu, kad tetą užgausiu, bet turiu pripažinti, kad teta klysta.

— O tu, išgama! — sušuko teta, sudribusi į kėdę. — Tu nori mudu užmušti!

Užsidengusi akis skepetaitė, vargšė teta emė garsiai verkti.

— Ne, teta, tas netiesa, nes aš tik sakiau, kad jei dėdė ar teta numirtų, tai aš vis rasčiau nusiramini. Teta pripažins, kad būtų nenatūralu, jei jaunas vaikas tvirtintų, kad mirytų iš susikrimitimo, jei Dievas atimtų iš šio svieto jo dėdę ar tetą.

— Niekšas, — sudejavo teta. — Liaukis taip kalbėjęs, nes mane šurpas ima.

— Gana, Mariuk! — tarė jai brolis, krisdamas į kėdę ir šluostydamas pauraudusį ir prakaitu išpiltą veidą. — Tai yra gyvatė, kurią mes atšildėm prieš savo krūtinės ir kuri dabar mus kanda. Bet, — po valandėlės pridūrė, — dėl atminties vargšo Jokūbo, kurio vienatinis sūnus šis nedėkingasis buvo, esu pasirengęs jam atleisti, jei parodys tikrą gailestį ir atšauks visas tas kvailystes, kuriomis mus kankina jau visą valandą.

— O, aš žinau, kad jis tą padarys, — sušuko teta, žiūrėdama į brolišką maldaujančiomis akimis. — Ar girdėjai, Jurgi, sakyk greičiau, kad tai buvo juokai, kad tikrumoje visai kitaip galvoji.

— Bet, miela teta, — tarė Jurgis mikčiodamas ir rausdamas, — aš negaliu savo žodžių atšaukti, nes jie reiškia tą, ką galvoju.

naujame dangaus atlase tilps 500 milijonų atskirų žvaigždžių spiečių — miglų, neįskaitant Paukščio Tako. Šiuo gigantišku darbu astronomiškai žvaigždžių skaičiai taps realybe. Numatoma šį darbą užbaigti iki šių metų pabaigos. Tada astronomai turės savo žinioje viso žvaigždėto dangaus patikimą „identifikacijos pažymėjimą“, kuris padės jiems daryti naujus stebėjimus ir atradimus ir taip pat ateinančias kartas įgalins palyginti jų vėlybesnes nuotraukas su šiuo atlasu, tirti pasikeitimus dangaus beribėje tolumose. Todėl visai teisingai šį dangaus atlasą galima vadinti „Astronomijos Biblija“.

Vienas atlaso egzempliorius kainuos 2000 dolerių. Reikia nepamiršti, kad iki šiolei visi dangaus stebėtojai dar negalėjo visi milijonų žvaigždžių suskaičiuoti ir planuose atžymėti. Tuo tarpu dabar vienos žvaigždės išlaidos leidyklai sudarys tiksliai 0,0004 cento.

KĄ PASAKOJA ...

(Tąsa iš 2 psl.)

kalėjime. Jie, pasirodo, buvo jau kartą nubausti, bet vėliau paleisti į savo tėviškes, buvo iš naujo suimti ir nuteisti 25 metams.

paprasčiausiai paaiškinus, kad „ankščiau įvykusi klaida“. Ir Willy J. rašo Leningrado kalėjime suėjęs kelis lietuvius, nuteistus po 25 metus. Heinrichas B. su džiaugsmu pasakoja, kaip jį Leningrado kalėjime lietuviai vaišino. Tarp daugelio pabaltiečių jo celėj buvo keli lietuviai, iš jų vienas pastorius, pora mokytojų, o kiti — paprasti darbininkai. L.S. pasakoja, kad

daug lietuvių laikoma Maskvos kalėjimuose. Tarp jų yra nemaža moterų ir mergaičių,

kurios paskirstytos po įvairių rūšių kalėjimo celės.

P. Neum. pasakoja suėjęs visą eilę lietuvių, atliekančių bausmę Uchoje.

Ten jų laikoma apšaliai, visi buvo nubausti po 25 metus. Gorkio kalėjime sutiko mūsų valstiečių, kurie buvo išplėšti iš savo sodybų, nubausti po 25 metus ir vėliau pasiūsti dirbti į Urālą.

Arnoldas M. sutikė jų visą eilę Urale prie Sali-kamsko.

Jo pasakojimu, užteko bolševikams tik mažiausio įtarimo arba kad ir neatsargaus žodelio ir tokie būdavo nuteisiami nuo 10 iki 25 metų prievartos darbų. Jis reišė įsitikinimą, kad

pabaltiečiai, išsiūsti į Sibirą arba nubausti priverčiamiesiems darbams, negalės grįžti atgal į tėvynę.

Jie buvo apgyvendinti kiek galint daugiau išsklaidyti, kad ištriptų iš įvairių tautybių sudaryto bolševikinį masę — mat, jau tokia sovietinė tautybių politika, „socialistinė savo turiniu, nacionalinė savo forma“... Emilis A. sako 1947 metais

Suomij — karelių sovietinės respublikos Belomorsk srities stovyklose sutikęs apie 120 lietuvių.

1949 m. iš Maskvos buvo duotas įsakymas užsieniečius siųsti į šiaurę. Tai

1949 m. liepos-rugpjūčio mėnesiais ir buvo įvykdyta. Daug vokiečių buvo pasiūsta į Vorkutą. Lietuviai, latviai ir estai buvo siunčiami į Krasnojarsko kraštą. Kelis lietuvius sutikęs ir Kijevo stovykloje. Iš kur jie vėliau buvo pasiūsti į Uralo sritį. Karolis R. pasakoja apie 1500 lietuvių, laikytų Vilniaus kalėjime prieš stoties. Tarp jų buvo nemažai moterų ir mergaičių. Jo žiniomis, daug mūsų tautiečių yra ir Urale, Dafdos stovykloje.

Joch. S. teigia, kad nemaža lietuvių buvo pasiūsta į Stalingrado stovyklą prieš jo atstatymą.

Ir Rudolfas M. tvirtino, kad ten buvo laikoma daug baltų. Walteris U. sakosi baltų, be Vorkutos, sutikęs Kosšvos srityje prie Pečioros. Jie buvo nubausti „gametėmis bausmėmis, laikėsi gerai ir darė gerą įspūdį net drausmingiems vokiečių karo belaisviams. Margarita B. pasakoja daug mūsų tautiečių sutikus Mordovijos baudžiamose stovyklose. Dr. Fr. H. sakosi Vologdos kalėjime suėjęs lietuvių leitenantą Karvolį, kilusį iš Klaipėdos krašto. Jis buvo nubaustas pagal garsųjį rusų 58 paragrafą, kuris viską apima ir gali būti pritaikytas visokiems atvejams.

Dortmundietis Erichas E. pasakoja daug lietuvių sutikus Karagandoje. Daugiausia tai buvo jauni vyrai ir mergaitės, ištrėmti iš tėvynės, atskirti nuo tėvų ir neturį jokių ryšių su namiškiais. Tai patvirtino visa eilė kitų karo belaisvių. Jie turėjo dirbti įvairiose metalo kasyklose arba prie statybų. Visi nuo 14 metų amžiaus lietuviai paprastai buvo įkinkyti į darbo batalionus, kuriuose turi dirbti labai sunkiai tiek per šventes, tiek paprastomis dienomis. Jų net jiems pasidarydavo gaila. Prie Sverdlovsko vokiečiai mėgino sueti į tiesioginį kontaktą su jais, bet nepavyko, nes jie buvo per budriai saugomi. Vienas lietuvis dirbo ir vokiečių stovykloje. Žodžiu, mūsų tautiečiai paskirstyti po įvairiausias „plačiosios tėvynės“ darbo vergų stovyklas.

Kai kur stovyklos esti ypatingai griežtos. Tai „ypatingos paskirties darbo stovyklos“. Hansas Kr. pasakoja

išbuvęs drauge su lietuviu iki 1953 metų gruodžio 12 d., apgyvendintais prie Baikalo ežero.

Ten buvo daug ir kitų baltų. Jų dar esama šimtų išlikusių gyvų — vyrų, moterų ir vaikų. Bet jie turi vilkti žiaurią tremtinio dalį. Atsimena tik jų vardus, kaip jie vienas kitą šaukdavo: Viktorai, Juozai, Antanai ir kt. Taišeto apskr. 30 km. ruože miške buvo 58 tokios darbu vergų stovyklos. Lietuvos vokiečiai Eugenijus M. jr., baigęs gimnaziją Sakuose, patvirtino

sutikęs nemažai lietuvių į pietryčius nuo Baikalo ežero, geležinkelio ruože tarp Taišeto ir Bratsko.

Siame ruože, besitraukiančiame apie 300 km., iš abiejų pusių stovi tik darbo stovyklos, atžymėtos „specialiomis drausmės stovyklomis“. Čia atskiras lageris vadinamas „kolona“. Visos jos administracijai priklauso esančiai Taišete. Kiekvienoj stovykloj čia rasime lietuvių, latvių ir estų, tačiau tikslų jų... aičių, esą, sunku nustatyti. Pasakotojas gerai atsimena 3 lietuvius: Petrą Brazdą iš Marijampolės, turintį apie 46-50 m. amžiaus, taip pat marijampolietį Juozą Micky, gimusį apie 1915 metus, ir šakietį Antaną Puidoką, turintį apie 35 metus. Jie galėjo gauti iš savo artimųjų laiškus ir kartkartėmis po siuntinuką. Tačiau prisirašinėjimas tose stovyklose labai nereguliarus. Vienas grįžęs, vokiečiai papasakojo, kad

net Kamčatkoje, Bivak darbo vergų stovykloje, drauge su vokiečiais buvo apie 800 lietuvių.

Jau anksčiau buvo įspėta, kad į parneštąsias įvairių grįžusių karo belaisvių ir civilių internuotųjų žinias apie Lietuvos ar Sov. Sąjungos oei Sibiro darbo vergų stovyklose laikomus mūsų tautiečius reikia žiūrėti labai atsargiai. Dabar dar kartą pakartojame, kad pasitaikantieji prieštaravimai, kurių šitokiomis sąlygomis visuomet gali rastis, nes grįžusieji svetimatėčiai mums įdomiomis smulkmenomis tada nesidomėjo, pavyzdžiui kad ir dėl prezid. Stulginskio, dek. VI. Mirono arba vysk. T. Matulionio likimo, atsidėjus tiriami. Reikalui paaiškėjus, tolimesni duomenys bus paskelbti.

— Tuomet, lauk iš mano namų! — sušuko dėdė, netverdamas pykčiu — Nenoriu nė valandėlės į tave žiūrėti. Atšaukiu viską, ką esu užrašęs. Po mano mirties tu negausi nė skatiko. Tetai paskirsiu pensiją iki jos mirties, o likusį turtą užrašysiu ligoninei.

Taip kalbėdamas dėdė prisiartinio prie Jurgio, aiškiai pasiryžęs jį išmesti pro duris.

— Tegul nors pusryčius pavalgo, — tarė teta. — Nesveika yra išeit tokiam šaltai be kąsniuko burnoj.

Jurgiui pasidarė nesmagu. Jautė, kad užgavo tas dvi geras ir jį mylinčias, nors ir saviškai, širdis. Rodos, traukte traukte kabintis jiems ant kaklo, kaip darydavo kitąsyk, kai dar buvo kūdikis, ir atsiprašyti. Bet susitarime buvo aiškiai pasakyta, kad nevalia atsiprašinėti už teisybę, kurią pasakys. Taigi, pasiėmė skrybėlę ir atsidusęs tarė:

— Lik sveikas, dėdė, lik sveika, teta. Ir išėjo.

— Tai nedėkinga širdis! — tarė atsidusdamas senis Morris. Jo balsas rodė, kaip giliai broliškio žodžiai buvo jį užgavę.

— Bet kas su juo šiandien pasidarė, kodėl jis taip su mumis apsiėjo?

— Aš irgi nesuprantu, kodėl jis taip elgėsi, — atsakė sesuo. — Bet aš manau, kad vargšui kas galvoj susimaišė. Įėjęs tuoj pasakė, kad nesijaučia sveikas, o iš visko, ką paskui sakė, atrodo, kad kažkas su juo netvarkoj. Kai... jo, pastebėjau, kad jo akys aptrauktos, klaidžioja, bet pamaniau, kad man tik taip pasirodė.

Vargšė teta buvo taip nugąsdinta broliškio elgesio, kad viską dabar matė klaidingoj sviesoje, padidindama savo spėjimus ir nugąstavimus.

Dėdė irgi pasijuto nekaip.

— Ką tu kalbi? — paklausė neramiai.

— Aš esu tikra, kad su juo kas nors netvarkoj. Nesistebėčiau, jei jam protas susimaišė. Ar tai juokai per kiauras dienas krautuveje niurksoti, matuoti visokius rezginius ir mezginius, stengtis prekę išgirti, o paskui per naktis sėdėti ant knygių ir sąskaitų. Negerai padarė, pavarydamas jį tokią valandą iš namų, kada jis kaip tik reikalingas mūsų pagalbos.

— Jis toks beprotis, kaip ir tu, — atsovė užsideddamas senis. — Jie tiesiog pasidavė savo blogiem polinkiams, ir daugiau nieko. Tegu jis man daugiau nesirodo į aidis.

— O aš tau sakau, kad jam susimaišė. Argi būdamas normalus jis būtų mums kalbėjęs tokius dalykus? Argi jis kada taip darydavo?

— Gerai, gerai, aš tik tiek žinau, kad jis mano turto negaus, ir kad jo koja daugiau neįžengs į mano namus.

Tuo tarpu vargšas Jurgis ėjo į krautuve, kur jis tarnavo pardavėju, pilnas neišmūsų minčių.

Po šimts pypkių, — kalbėjo jis pats su savimi, — dar nepraejo nė valanda, kaip pradėjau vykdyti mūsų susitarimą, ir jau dėdė mane išvarė ir atšaukė testamentą? Kas bus toliau?

— O, atsiprašau ponį!

Jis buvo taip įsigilinęs į savo mintis, kad stuktelėjo priešais einančią moteriškę, kuri savo plačiu sijonu buvo užėmus beveik visą šaligatvį ir atrodė, kaip laivas su išskėstais žėgliais.

— Apie ką tamsta taip galvoji, ponas Morris, — paklaus juokdamosi moteris.

— Apie savo dėdę ir tetą, panelė Robinson, — atsakė Jurgis.

— Apie dėdę ir tetą! Žiūrėkit, koks tamsta geras broliškis! Ko tamsta į mane taip žiūri? Ar stebiesi mano skrybėlė?

— Taip, tiesa.

— Jei taip, tai teikis man atvirai pasakyti, kaip tamstai ji patinka.

— Ji labai daili, bet man rodės, kad tamstai nepatinka.

— Dėl ko gi, meldžiamasis?

— Nes tamstai netinka.

— Bet dėl kokios priežasties? Žinau, tamsta turi gerą skonį, todėl meldžiu, būk atviras.

— Tai atvirai pasakysiu, kad ta skrybėlė yra perpuiki tamstos išvaizdai, perjauna tamstos amžiui ir perpuošni kaip patarnautojai.

— O ką tamsta žinai apie mano amžių? — vos sulaikydama pyktį, paklausė panelė Robinson.

— Tas labai lengva atspėti, sprendžiant pagal veidą, plaukus ir apsilpusias akis. Tie trys ženklai paprastai esti neklaidingi.

— Ponė Morris, tamsta mane įžeidi!

— Anaipol! Tamstos paklaustas, turėjau atvirai atsakyti. Ne mano kaltė, kad tamsta norėjai žinoti, ką galvoju.

— Taigi, anot tamstos, esu nerangi, sena ir juokingai apsirergusi?

— Arti to.

— O tamsta nieko neišmanai ir esi nulis. Bereikšmis nulis, — sušuko įžeista panelė Robinson ir, paniekinamai į jį žvilgtėterėjusi, skubiai nužingsniavo tolyn.

— Nėr ką sakyti, — pagalvojo sau Jurgis, — man puikiai sekasi. Štai dar vieną priešą įsigijau, ir vien dėl to, kad pasakiau teisybę. Blogiausia, kad su- (Perkelta į 7 psl.)

KAS BIBLIOTEKOS — BIBLIOTEKAI

Vienas Paryžiaus studentas universiteto bibliotekai gražino knygą, kurią rado savo senelio pasiskolintą iš universiteto dar 1776, taigi dar prieš revoliuciją ir negaržintą.

KAS YRA ARTIMO MEILĖ

Perth Amboy, N.J. laikraščius gatvėje pardavinėjo ištisas tris savaites pasikeisdami: banko direktorius, advokatas ir gydytojas. Jie tai darė, kad pavaduotų akla laikraščių pardavėją, kuriam būtina buvo reikalingas poilsis.

SOVIETINIS ATJAUNINIMO METODAS

Galina Ulanova yra garsi Maskvos Didžiojo Teatro balerina. Laikraštis "Sovietskaja kultura" apie ją rašo: "Draugė Ulanova, Stalino laureatė, negali niekad pasenti, nes ji kasdien lanko filosofijos paskaitas universitete, klauso ūkinės politikos parnešimų ir studijuoja Markso etiką. Pagaliau ji prenumeruoja dar ir mėnesinius pranešimus apie mūsų garbingos partijos veiklą."

VOKIECIO RECEPTAS JAUNYSTEI

Neseniai buvo Vokietijos gydytojų kongresas. Jame buvo pagerbtas Hamburgo profesorius Max Nonne, susilaukęs 90 metų. Kalbėtojai stebėjosi jo jaunystės išlaikymo paslaptimi. Atsakymą jis pasakė visam kongrese trumpiausią kalbą: "Optimizmas, mano ponai, optimizmas išlaiko jaunystę: kaktai suraukti reikia 30 energijos vienetų, nusijuokti tik 13; tad kam be reikalo energiją eikvoti."

TINKAMAS ISAIŠKINIMAS

Kai mokykloje mokinys paklausė, kas yra pseudoklasizmas, tai mokytojas paaiškino tos dienos pavyzdžiu iš vieno Long Island laikraščio, kuriame buvo rašoma: "Mrs. Helen K. buvo užprašius svečių. Bet užėjusi audra nutraukė elektros laidus ir šeiminkė, ko be šviesos, be šaldytuvo. Tada ji vieniems svečiam pavedė parnešti žvakių, kitus pristatė praskaldyti malkų; buvo sukurta krosny ugnis, vietoj karštų valgių apsiėjo su šaltais sviestainiais, bet nuotaika buvo tokia linksma, ir taip visi buvo patenkinti, kad šeiminkės draugės taip pat žadėjo kitu kartu tyčiomis elektrą išjungti ir vaišes improvizuoti." Mokytojas prie to laikraščio žinios pridėjo: tos šeiminkės draugės bus pseudoklasikės, nes pamėgdžios pirmąją.

KALTAS EISENHOWERIS AR MOTERYS?

Prezidentas Eisenhoweris paskutiniu metu surengė apie septynis praeimus, kuriuose visai nebuvo moterų. Viena žurnalistė paklausė prezidentą, ar tik jis nesąs moterų priešas. "Moterų priešas? — atsakė prezidentas. — Jokiu būdu ne. Norėjau jau surengti tris priėmimus moterim. Be to, kai tik teiravausi dėl to savo patarėjų, moterų, jos niekaip negalėjo susitarti, kas mūsų šalyje yra žymiausias moteris. Taip priėmimai ir neįvyko."

TRIŲ MATAVIMŲ AUKA

Kopenhagos ligoninėje buvo aptvartyta trijų matavimų filmo auka. Ligonis pasakojosi laukęs savo draugo. Iš nuobodumo pro langą žaizresis į aplinkinius namus ir į gatvę. Staiga pamatė, kad iš priešais esančio namo skernda kažkoks keistas daiktas ir nuolat prieš jo akis didėja. Buvo nustebintas, kad tas daiktas trenkė jam į veidą. Pasirodė, tai buvo didelė bulvė, kurios jis nesisaugojo, nes trijų matavimų filme buvo pripratus, kad daiktai artėja ir nepasiekę veido sustoja.

MUSA IR MIRUSI

San Giovanni mieste prie Neapolio, pralošusi futbolio komanda pamatė, kad atvažiuoja laidotuvis. Mandydami, kad juokiasi iš jų, perpyko ir visus sumušė. O būta tikrų laidotuvių.

Bronius Zumeris

PRŪSŲ LIETUVOS LIKIMAS AMŽIŲ BĖGYJE

(Tąsa)

Ordinas nuolat apeliavo krikšto vardu į Vakarų Europos valdovas ir kunigaikščius prašydamas paramos. Jo balsą Vakarų Europa girdėjo. Kaip 11 amžiuje traukė nuotykių iškotojai į Ispaniją ir 12 amžiuje į Palestiną, taip dabar visų akys buvo nukreiptos į Prūsus. Prūsų genčių žemes su savo kariais naikino ir alino Brauschweigo bei Meisenso provincijų hercogai, 1249 m. atvyksta su visa didybe, čekų karalius Otokaras, Merseburgo bei Brandenburgo margrafai, po 1261 m. prūsų sukilimo, pakartotinai talkininkauja Brandenburgo, Tueringijos ir Brauschweigo kunigaikščiai, 1267 m. atvyksta vėl čekų karalius Otokaras su visa savo galybe tikslu: "žemę lietuvių ir sūduvių užkariauti." Šalia šių, su savo kariais talkininkauja du Bohemijos karaliai, du Olandijos princai, adventūristas Prancūzijos maršalas Boucicoutt, Skotijos didikas Douglas, imperatorius Charles IV, Schwarzburgo Guenther, anglų baronas Bolingbrocke, šaunusis Austrijos riteris su 1200 riterių atsibastu net į Nemuno pakrantę pakarianti su Kėstučiu; Olandijos grafas Vilhelmas, Vengrijos karalius Liudvikas, Burgundijos hercogas Pilypas, Anglijos grafas Derby, vėliau tapęs Anglijos karaliumi Henriku IV, esą atvyko su kariuomene net su 240 laivais ir t.t.

Truko 50 kruvinių metų, kol ordinas kardu ir ugnimi, gausių pagelbininkų remiamas, nukariavo prūsų gimines. Mes visi esame skaitę apie didvyrišką prūsų pasipriešinimą, apie paskutinį jų sukilimą ir narsų vadą Montį. Neviename ano meto Europos drašui teko ilgai prisiminti narsius prūsus. Jų vardas liko žinomas ir garsus. Yra istorinis paradoksas, bet to vardo nesikratė nei vokiečiai. Dr. W. Pierson rašo: "Prūsų vardas, kuris perėjo nuo nugalėtojų ant nugalėtojų turėjo reikšti didelio garso sąvoką." Dr. Vidūnas, savo knygoje "Siebenhundert Jahre" rašo: Anglai, kurie užkariavo Britaniją, davė jai savo vardą, frankai atėję į Galiją, vadina ją Prancūzija, sulig užkariautojais normais, šiaurinė Prancūzija dar ir šandien yra vadinama Normandija. Yra visai negirdėta, kaip vokiečių riteriai (Prūsijoje) dabar save vadina. Prūsų vardas yra buvęs labai žymus...

PRŪSIJOS KOLONIZACIJA

Galutinai palaužę prūsų pasipriešinimą "Fratres milites Christi" — ordino broliai, suskato jame kurti savo valstybę. Ilgų kovų nualintas kraštas buvo apytuštis ir neturtingas. "An introduction to Medieval Europe, J.W. Thomson, 1938, London, rašo: ... the native Prussians were practically exterminated and Germans introduced in their place."

Ordinui kaip tik šiuo metu rūpėjo galimai įsitvirtinti užkariauotose žemėse, kad galėtų vesti sėkmingą karą su militariniai stipresniais pajėga — Lietuva. "The Shorter Cambridge Medieval History", 1952, II dalyje rašoma: "sitame laikotarpyje kaip tik buvo vedamas žiaurus viduramžių karas tarp agresyvaus Teutonų ordino ir pagonių lietuvių, karas, kuris iškėlė ordiną aukščiausią jo išsivystymo laipsnį ir galiausiai Lietuva — į galingą pajėgą. Ordinas kolonizavo Prūsiją su vokiečių emigrantais; statė miestą po miesto nuteritose plotuose..." (p. 924) 1777 m. sausio mėn. 3 d. "A History of Europe, Asia, Africa and America" puslapyje 216 rašoma, kad nuo 1719 m. buvo atgabenta apie 34.000 kolonistų iš Prancūzijos, Šveicarijos ir Vokietijos iš kurių apie 17.000 buvo zalcburgiečiai. Šitie emigrantai pastatė 400 kaimų ir 11 miestelių. Jie pastatė 50 naujų bažnyčių ir 1000 mokyklų kaimuose, daugiausia toje krašto dalyje, kuri vadinama Mažąja Lietuva. Tame pačiame puslapyje toliau pažymėta, kad Prūsijos karalija buvo padalinta į vokiečių ir lietuvių departamentus iš kurių kiekvienas turėjo 280 parapijų, o vėliau — 105 parapijas.

Atvykę kolonistai pirmiausia griebėsi žemės ūkio, nes Prūsijos juodžemis yra pakankamai derlingas ir našus. Anksčiau cituotoje "Economic and Social History of Europe in the Later Middle Ages" J.W. Thomson (p. 138) apskaičiuoja, kad jau 14-to amžiaus pradžioje ordinas Prūsijoje turėjo 16.000 arklių, 10.000 raguočių, 61.000 avių ir 19.000 kiaulių. Šitas mažas vaizdelis jau duoda supratimą, kaip ordinas be pagalbos iš šalies, stengėsi vietoje pasigaminti reikalingų gėrybių sau ir karo vedimui prieš Lietuvą. Įkinkytieji į žemės ūkį kolonistai prigamino žemės ūkio produktų ne tik vietos rinkai, bet ir prekybai. Tačiau prekybai ordinui buvo uždrausta. Tai buvo teoretiškai, nes ir teoretiškai užkariautoji Prūsija priklausė popiežiui, tačiau praktiškai — ordinas buvo savarankiškas, globojamas Vokietijos imperatoriaus. Prūsijoje esantieji trys vyskupai nevaicino politiniame ordino gyvenime jokie vaidmenys. Tas pats buvo ir su prekyba. Jau 1263 m. popiežius Urbonas IV leido ordinui parduoti produktus ir juos keisti į sau reikalingas prekes, tačiau uždraudė iš to daryti pelną. (... dummodo id causa negociandi non fiat). Bet ordinas to mažai paisė. Priešingai, ordinas turėjo sufabrikuoti popiežiaus Aleksandro IV, 1257 m. laišką, pagal kurį jam buvo leidžiama prekiauti. Šita falsifikuota bulė buvusi adresuota Werner von Orselm, kuris pirmas suorganizavo ordino komercinę politiką. 1404 m. jau randama davinų, kaip magistras išvyjo

VIENA DIENA BE MELO

(Tąsa iš 6 psl.)

pykdžiau panelės Helenos Lyle patarnautoją, kurios nenorėčiau užgauti nė už nieką! Nė už nieką? Tai mano laimė, kad niekas negirdėjo, nes pasakiau neteisybę. Bet iš tiesų tai turėtų būti tikrai didelis dalykas, už kurį apsiimčiau užsitraukti ant savęs Helenos rūstybę. Už menką dalyką tikrai to nedaryčiau! Koks tai slykštus įprotis meluoti! Jei ne prieš kitus tai prieš save meluojame be jokio reikalo. Po šimts pykčių tą tiesos kalbėjimą! Dar galiu prisivirti sau košės. Pradėjau neblogai, bet bijau, kad dar blogiau nebūtų. Kad nors niekas manęs neklausinėtų per dieną. Bet kur tau!

Baigdamas tą monologą, Jurgis atsidūrė ties krautuvės Blanc, Noir & Co. durimis. Tuo tarpu panelė Robinson stabdė ant gatvės visus pažįstamus ir pasakojo apie savo susitikimą su Jurgiu.

— Tik pamanyk, tamsta, eidama į Blanco krautuvę panelės Lyle reikalais, susitikau poną Morris, kuris su manim apsiėjo nepaprastai grubiai.

— Ar tai galimas dalykas? — paklausė Liudvika Brown, į kurią atsimušė užgautos patarnautojos pirmoji neapykantos banga. — Juk ponas Morris yra toks mandagus ir švelnus žmogus!

— Mandagus ar ne, bet sakau tamsta, kad jis mane užgavo ir išniekino. Tikrai turėjo būti girtas.

— Negalimas dalykas. Jis toks susilaikantis ir dar taip anksti! Ar tik tamsta neklysti?

— Na, jei ne girtas, tai sumišęs, — atkirto pasipūtusi panelė Robinson.

— Bet kaip jis tamstą užgavo? Ką padarė? Ką padarė?

— Tą palieku dasiprotėti tamsta pačiai, — atsakė užklaustoji, nes nenorėjo pakartoti to, ką girdėjo, jausdama,

SIUVAMOS MAŠINOS

Apžiūrėkite puikias vokiečių siuvaramasias mašinas ANKER. Lopo, ado, netgi siuvinėja. 10 metų garantija. 1500 dūrių per minutę. Turime taip pat 100 a naujųjų siuvaramųjų mašinų. Grynaus arba ilgam išsimokėjimui. SMITHS 219 Rundle St., Adelaide. Telef. W 1003.

SIUNTINIAI Į EUROPA

Siuntinius į Europą savo giminėms bei artimiesiems galima siųsti per New Australian Service Company, kurią Adelaideje atsovauja

JANINA ROMANOWSKA
18 Regent St., Parkside, SA
Dėl smulkesnių informacijų ir kainaraščių kreiptis aukščiau nurodytu adresu.

JEIGU JUMS REIKALINGAS VERTĖJAS

— pagelbėti pirkinėjantis —

KLAUSKITE KURĮ NORS MUSŲ PARDAVĖJĄ

Jis nurodys Jums Naujųjų Australų Pirkinėjimosi Biurą.
Ten Jums bus suteikta pagalba Jūsų gimtąja kalba

P A S

John Martin and Co. Limited

The Big Store Rundle St. Adelaide

anglų pirkliaus iš Dancigo, Elbingo, Torino, Kulmo ir Karaliaučiaus, o atsilygindami anglai uždraudė maišyti ordino pirkliaus Anglijos uostuose.

Tačiau mes klystume manydami, kad ordino sukviestieji kolonistai nuteritą Prūsų kraštą pavertė žydinčiu sodu. Palikime kalbėti kitiems. Pirmiausia ordino raštuose užtikame pakankamai davinų apie tarpusavį suvažiavusių kolonistų, antagonizmą, tinginiamą, apsileidimą ir moralinį pakrikimą. Saksai kolonistai nekenė bavarų; bavarai — švabų, reinlandiečiai nekenė nei švabų, nei bavarų, nei saksų. Lietuviai nekenė jų visų kaip atsibastėlių ir pavergėjų. Aukščiausias tarpusavio neapykantos laipsnis išsivystė 15 amžiuje. Šia prasme pamokslininkas T. Lepner skundėsi: "Jei nebūt drausmės ir baudžiavos, tai lietuvių pyktis vokiečiams dar labiau išryškėtų. Lietuviai nesišalina net vagių ir blogų žmonių ir jiems užėjus, juos pavaišina neblogiausia. Jei vokiečiai užėmė jį namus, tai jam nieko nenori duoti, tarytum nieko neturėtų." Tikėdami šito pamokslininko žodžiais mes dar galime paklausti, o kodėl taip lietuviškai nekenė Prūsijoje atėjusių vokiečių? Štai "Notizen von Preussen" V. Geheimen Krigrat — Gervais Koenigsberg 1795) ne iš meilės lietuviams, bet iš didelio objektyvumo buvo rašoma: "Pas senuosius zalcburgiečius viešpatauja namuose beveik perdėm nešvara, bet jų pasekėjai nuo šios ydos jau gerokai tolsta... Niekas neprivalo lietuvių svetingumo vengti, nes šitas myli ir vertina švarą labiau kaip vokiečiai... Lietuvėms tenka ypatinga pagarba dėl jų

darbštumo ir t.t." Ne tikslu lietuvius girti, bet tik neišvengiamai konstatuojant pilką faktą tam pačiame veikle 55 pusl. rašoma: "Pas lietuvius yra bendrai retai girdėti apie lok, palaidumą ir garbės atžvilgiu, kaip pas vokiečius, ir povainikių skaičius lietuviškuose valsčiuose, šantykiauja su vokiškais valsčiais, kaip 1 su 9 ar 10."

Kas ištikrųjų kėlė Prūsijos krašto turtingumą ir ugdė žemės ūkį bei kaupė žemės gėrybes, užtenka pasidairyti senuose vokiečių autorių raštuose ir valdiškuose pranešimuose. Ten randame, kad vokiečiai paliko prūsams ir lietuviams tik mažus sklypelius ir nusavinę derlinguosius žemės plotus įkūrė baudžiavą ir privertė valstiečius veltui dirbti. Šiuo atžvilgiu didžiulis šaltinis yra garsieji Duonelaičio "Metai". Dr. M. Beheim — Schwarzbach tarp kitko rašo: "Bendrai, kaip įsakya, senieji ūkininkai (lietuviai) turėjo zalcburgiečių sklypus pavasarį aparti ir tiems būsimiems savininkams dalyvaujant, juos stropiai apšėti ir apakėti..."

Šių kelių minčių akivaizdoje, Prūsų krašto likimui tinka 1415 m. šešiasdešimties Zemaicijų bajorų Konstancos bažnytiniam suvažiavime pasakytieji žodžiai: "Jie atėmė mūsų žemes, palikdami mums tik mažus laukelius; jie atėmė mums laisvę. Jų valdžioje, arba teisingiau, jų priespaudoje, mums būtų reikėję elgetauti, vogti ir užmušinėti... Mes stebimės, kad tie ordino broliai dar drįso save vadinti krikščionybės dūrmis; priešingai, jie turėtų vadintis užtvara įjėskantiems išganymo."

(Bus daugiau)

KUN. DR. P. BACINSKAS ADELAIDĖJE

Balandžio mėn. 1-4 d.d. kun. dr. P. Bacinskas Adelaidės lietuviams katalikams pravedė rekolekcijas. Rekolekcijų lankytojai dėkingi gerb. Preiigentui už tai, kad jis pamoksluose nagrinėjo šių laikų vieną iš aktualiausių temų — šeimos gyvenimo problemas.

Balandžio mėn. 4 d. kun. dr. P. Bacinskas šv. Juozapo bažnyčios salėje skaitė viešą paskaitą "Pastovios tautos problema", kurios aktualios mintys iššaukė gyvas diskusijas. Gaila, kad vėlus lakas neleido jas ilgiau tęsti.

PAKARTOTI "AUSROS SŪNŪS"

Balandžio 2 d. Adelaidės Lietuvių Teatro Mylėtojų Grupė Adelaidės lietuviškai visuomenei pakartojė Čiurlionienės-Kymantaitės dramą "Ausros Sūnūs". Ir šį kartą, kaip ir premjeroje, publika buvo sužavėta ir sujaudinta ligi ašarų. Veikalo pastatymas, vaidyba ir dekoracijos be priekaištų. (Apie tai plačiau buvo rašyta "Austr. Lietuvių" Nr. 4). Ypačingai reikia pasigėrėti V. Marcinkonytės-Neverauskienės didžiule pažanga šiame spektaklyje lyginant jį su premjera. Jos sugebėjimas įsijausti, ypač tragiškose scenose, duoda stiprių vilčių, kad ji greitai pralauš megejiškumo varžtus ir lygia partnere atsistos šalia senų "scenos vilkų" — E. Dainienės ir J. Venslovaičiaus. Be priekaištų šiuokart vaidino ir P. Rūtenis. Žodžiu — Teatro Mylėtojų Grupė dar kartą įrodė, kad yra puikiai "suigrojęs" kolektyvas, mokąs vaidyba pavergti žiūrovą ligi savęs užmiršimo, galįs veikalo autorių žodžiais prakalbėti pačion žiūrovo širdin.

Dabar, kada visame pasaulyje išblaškyti lietuviai ruošiasi iškilmingai paminėti 50 metų spaudos laisvės atgavimo sukaktį, "Ausros Sūnūs" šiame irone įgauna dar didesnės prasmės. Šią knygnešio dramą turėtų pamatyti kiekvienas Australijoje gyvenęs lietuvis, nes ji Teatro Mylėtojų Grupės apipavidalinime, tikrai šimta kartų daugiau veiks lietuvi, negu valandinės paskaitos ir kitas minėjimų trafaretas.

p.p.

ADELAIDĖS SAVAITGALIO MOKYKLOJE

Balandžio mėn. 2 d. 8 val. vakare Savaitgalio Mokyklos mokinių II-ji ir III-ji grupės turėjo progos pamatyti Sofijos Čiurlionienės "Ausros Sūnūs". Vairai spektakliui buvo paruošti ir supažindinti su veikalo mintimi pamokų metu klasėje.

Bilietai į spektaklį buvo gauti per p. Macklają iš Teatro Mylėtojų Grupės be pinigų. Tai labai sveikintinas reiškinys, tuo pavyzdžiu turėtų pasekti ir kiti lietuviški pramogų rengėjai. Visi turime sudaryti sąlygas vaikams išgirsti daugiau lietuviško žodžio, dainos, muzikos, vaidinimų ir kitokių parengimų. Į visus parengimus vaikams turėtų būti atviros durys be jokio mokesčio.

Pamokų tvarka mokykloje p keičiamą šiaip:

- I-ji grupė nuo 9 iki 11 val.
- II-ji grupė 11 val. — 13 val.
- III-ji grupė 9 val. — 12 val.

Pamokos vyksta šeštadieniais šv. Juozapo bažnyčios salėje, Pirie St., Adelaide.

Balandžio 4 d. 3 val. p.p. buvo suorganizuota pirmoji mokyklos išvyka. Išvykai vadovavo p. V. Stasiškis. Vaikai buvo nuvesti į rytinę Adelaidės parko dalį, kur vadovas pravedė su vaikais įvairius žaidimus. Ypačingą pasisekimą turėjo tie žaidimai, kur visi vaikai kartu galėjo aktyviai dalyvauti.

Velykų švenčių proga S. Mokykla linki daug laimės ir džiaugsmo visiems tėvams, mokyklos rėmėjams ir tiems vaikams, kurie nelanko mokyklos, bet labai nori lankyti.

PADEKA

Nuoširdžiai dėkoju Adelaidės Teatro Mylėtojų Grupėi už veltus duotus S. Mokyklai bilietus į "Ausros Sūnūs" spektaklį, balandžio 2 d. ir p. V. Stasiškui už pravedimą mokyklos išvykos, balandžio 4 d.

Adelaidės Savaitgalio Mokyklos Vedėjas

ADELAIDĖS LIETUVIŲ TEATRO MYLĖTOJŲ grupė š. m. balandžio 24 d. Melbourne vaidins "AUSROS SŪNŪS".

S. m. balandžio 10 d. šv. Juozapo bažnyčios salėje, dalyvaujant gausiam būriui tautiečių, įvyko minėjimas-aktas teis. Vlodo Poželos 75 metų amžiaus sukakčiai pagerbti. Pietų Australijos lietuvių vardu jubiliatą sveikino Adelaidės Apyl. V-bos pirm. kun. dr. P. Jatulis. Teis. D-jos vardu kalbėjo teis. E. Reisonienė. Buvo įteikta kuklių dovanėlių.

PAREIŠKIMAS

Pastaruoju metu Australijos lietuvių spaudoje pasirodė eilė slapyvardėmis ar inicialais pasirašytų korespondencijų, informuojančių apie lietuvių katalikų kapelioną, parapiją ar apamai katalikų veikimą Melbourne. Informacijos daugumoje yra tendencingos ir klaidinančios. Konkrečiais pavyzdžiais yra "Sekmadienio Mokyklos Vargai Melbourne" "Mūsų Pastogė" kovo 3 d., "Savaitgalio Mokyklos Melbourne" (Mūsų Pastogė kovo 24 d.) "Iškeliamas kun. P. Vaseris" (Australijos Lietuvis Nr. 5.) ir kt. Pirmoje korespondencijoje neteisintiškai nušviesta Parapijos mokyklos įsteigimo priežastis sąmoningai iškreipiant žinomus faktus. Antroje pajukiai rašoma, kad, girdi, Parapijos mokyklą lanko tik 7 mokiniai, kai tuo tarpu korespondentui yra puikiai žinoma, kad parapijos mokyklą lanko lygiai 30 vaikų ir dirba 3 mokytojai be atlyginimo. Trečioji žinutė yra išsiaiš melanginga, kurią "Australijos Lietuvis" atšaukė.

Cia tenka dar pridurti, kad "Savaitgalio Mokyklos Melbourne" korespondentas iškeldamas £1 mokėjamą Parapijos Mokykloje priduria, kad pinigai bus renkami parapijoje. Tenka pažymėti, kad Parapijos Mokyklos tėvų susirinkime kovo 27 d. iškeltas visuotinis tėvų nusistatymas, kad mokytojams turi būti apmokami kelionpinigiai. Tėvai sutiko apsidėti atitinkamu mokesčiu.

Duotieji pavyzdžiai priekšami rodo sąmoningą tendenciją vietos padėti nušviesti taip, kad būtų niekinamas Melbourne lietuvių katalikų kapelionas, parapija ar atskiri katalikai veikėjai. Kadangi kiekviena šitokia tendencinga žinutė ar korespondencija neįmanoma ir nėra tikslo atsakyti, nes kaip matome, patys korespondentai neturi moralinės atsakomybės ir sąžinės tarnauti tiesai, tai iškeldami nurodytus pavyzdžius, norime atkreipti skaitančios visuomenės dėmesį, kad paskutiniu laiku pasirodanti žinutė ar korespondencija lietuvių spaudoje, kurios liečia Melbourne lietuvių katalikų parapijos ar apamai lietuvių katalikų veikimą Melbourne, vertintų atsargiai, kad nebūtų suklaidinti.

Melbournos Romos Lietuvių Katalikų Taryba.

INFORMACIJOS

PAPILDOMA INFORMACIJA DEL ATLYGINIMO NACIZMO AUKOMS

Esame jau skelbę, kad vokiečių vyriausybė atlygina nuostolius nacizmo aukoms. Papildomai informuojame, kad visi asmenys, kurie turi teisės gauti atlyginimą, prašymus turi paduoti iki 1955 metų spalio 1 d. šiuo adresu:

Das Reg. Bezirksamt fuer Wiedergutmachung u. v. w. Vermoegen, TRiER, Koehstr. 1, W. Germany.

Šia proga atkreiptinas dėmesys į tai, kad įstatymas numato nuostolius atlyginimą nacizmo aukoms, t.y. persekiojamiems ir nukentėjusiems dėl savo prieš nacionalizmo nukreiptų politinių įsitikinimų, kylančių iš rasės, tikėjimo arba pasaulėžiūros. Aiškiau tariant, tik politiniai kaliniai, pirmoje eilėje būvę kacetininkai. Todėl nereikia suprasti, kad bus atlyginti visi karo metu vokiečių ir kariuomenės padaryti nuostoliai.

Lietuvių Skautų "Vilniaus" Vietininkija ir Skautai Akademikai 1954 m. balandžio mėn 25 d. (per Atvelykį) Katedros Salėje rengia lietuvišką

SV. JURGIO JOMARKA

Programoje įvairios jomarkinės garsonybės ir prašmatnybės, į Adelaidę atgabentos Pulgio Anriušio darbu ir pastangomis.

Loterija, jomarkinės būdos ir kitos įmonės.

Pajamos skiriamos skautavimui remti.

Į salę įėjimas laisvas. Salė atidaroma 3 val. p.p.

Kviečiame visus — mažus, didelius ir senus.

E. ir K. Reisonai praneša, kad jie persikėlė į Glen Osmond Rd. 409 (važiuoti Glen Osmond autobusu iki galo).

SPORTAS

(Tąsa iš 4 psl.)

FUTBOLAS

Vytis Rezervas — Pegasus 1-0

B.T.M. stadijone (mūsų aikštėje) balandžio mėn. 4 d. Vyties rezervas, papildytas keliais žaidėjais iš pirmos komandos, po didesnio vargo laimėjo pirmą kėlinį. Laimėjimą savo įvarčiu komandai davė jaunas A. Petruška, o Sadauskas puikiai sužaidė senoje savo pozicijoje gerai skirstydamas kamuolius.

Antras kėlinys esant geram gynimui, baigėsi be rezultatų.

Įvartis A. Petruškos. Geriausias aikštėje J. Sadauskas.

* Tą pačią dieną treniravosi ir Pietų Australijos rinktinė, kurioje iš Vyties lošė B. Langevičius kairiuoju gynėju ir Genari. Abu gerai pasirodė. Karsteds ir Kitas dėl asmeninių sumetimų nedalyvavo. Abu yra P. Australijos rinktinės sąraše.

Pirmoje eilėje iš kairės: V. Martusevičius, J. Čižauskas, A. Merūnas, V. Plezdinskas, B. Langevičius.

Antroje: E. Taparauskas (sekc. pirm.) R. Sidabras, A. Sabaliauskas, V. Lauzauskas, V. Armonas, J. Jaunutis (klu bo pirm.), J. Sadauskas, A. Kitas (komandos pirm.), M. Ciplys.

* Š. m. balandžio mėn. 3 d. Vyties Futbolo Sekcija ir jos rėmėjai p.p. Stora-pirštis, Umeris, Vilčinskis, Jaunutis ir kt. p. Armonų patalpose surengė Vyties I-mai futbolo komandai iškilmingą vakarienę.

Atidarymo žodį tarė Vyties Futbolo Sekcijos pirmininkas p. A. Kitas. Trumpai paminėjo dviejų metų nuveiktus darbus, bei pasiektus laimėjimus. Tą pačią progą, p. A. Kitas padėkojo p. Umeriui ir p. Vilčinskui už komandos globojimą per tuos dvejus darbo metus. Tie tautiečiai sportui yra daugiau atsidavę negu bet kuris iš sportininkų ir reikalui esant nepagalii sušelpiti sportininkus arba padėti klubui.

Po to sekcijos vice-pirm. E. Danisevičius išdalino pinigines dovanas, bet faktinai tai nebuvo dovanos, bet gražinta įėjimo mokesčiai vasaros turnyre, bet kelionės išlaidų padengimas.

Vėliau p. Kito kalbą angliškai pakartojė p. Domeika.

Kiek vėliau prabilo ir Vyties klubo pirm. p. Vilčinskis, kuris savo kalboje pabrėžė, kad komandoje turis būti sągyvenimas, o mes nuo širdies būsime sportininkų draugai.

Laikas greitai ir smagiai praėjo tarp sportininkų draugų.

Vytis savo dviejų metų darbe yra pasiekusi labai daug, tegu ir tretieji metai atneša dar didesnių laimėjimų.

* Jauniai, ...kur jūs esate? Čia pat ir jūsų sezono pradžia. Registruokitės pas E. Taparauską, nes jūsų rungtynės irgi prasidės balandžio 24 Cumberland — Vytis.

* Štai jau ir vėl naujas sezonas, kuris prasidės balandžio mėn. 24 d. Vytis, jau pirmoje divizijoje, turi gerą stadijoną British Table Mills, Kilburn. Važiuoti autobusu nuo Parlamento rūmų.

Balandžio 24 d. pirmos rungtynės ENFIELD — VYTIS 3,20. ENFIELD — VYTIS REZERVAS 1,30 B.T.M. OVAL, Kilburn.

* Jauniai, kurių atsirado labai daug o dabar tuojau reikės pradėti lošti, gi jų nėra, o komanda užregistruota.

Vyties Futbolo Sekcija dar kartą apeliuoja į mokyklinio amžiaus jaunimą: padėkit mums išsilaikyti pirmoje divizijoje, nes mes, neturėdami jaunųjų, negalime lošti pirmoje divizijoje, o jūs būsite lietuviškos komandos ateitis.

Treniruotės vyksta McKinnon Pde, Lower Nth. Adelaide, sekmadieniais nuo 4,00 val.

Tat laukiame jūs.

Vytis Futbolo Sekcija

KREPSINIO TURNYRAS

Krepšinio vieno vakaro vieno minuso turnyras įvyksta balandžio 22 d., būtent: Tauras — Sturt 7 val., Vytis — Wests 7.40 val. Forestville stadijone.

ORINIS

Moterų Orinio Komandos Vadove išrinkta p. A. Navakienė ir padėjėja p-lė L. Stankevičiūtė. Mielai priimamos ir naujos žaidėjos. Kam sėdėti namuose ir nuobodžiauti, geriau praleisti laiką gryname ore, su kitomis besprotuojančiomis savo draugėmis.

* Krepšinis prasidės balandžio 29 d. Mūsų Vytis ir Tauras pasiryžę šiais metais pasiekti daugiau negu pernai ir tapti vėl meisteriais, nes pernai Vytis pasitenkino vice-meisteriu. Kiek blogiau Adelaidel sekėsi lietuvių pirmenybėse Geelonge.

Pagrindinis šiais metais Vyties penktukas: S. Urnevičius, V. Gurskis, K. Jačiūnskis, Petkūnas, Pyragius. Kitas krepšy taip pat nepamainomas, bet paminėtinis darbas kartais trukdo dalyvauti. Būdamas komandos kapitonas, visuomet kai turi laiko padeda komandai.

* Tauras: Sliuzas (kapt.) Merūnas Alkevičius, Giruckas, Karsteds.

A. Kitas

komandos steigėjas ir geriausias įvarčių mušejas P. Australijoje, ir rinktinės centras.

ISNUOMUOJAMAS BUTAS nedideliai šeimai, prie Port Road, netoli Holden. Teirautis "Australijos Lietuvis" Redakcijoje.

Du jaunuoliai, apie 30 m., negirtuokliai, nori susirašinėti su lietuvaiteimis nevyresnėmis kaip 21 m. Rašyti: Vytui ar Rimui "Austr. Liet." Redakcija.

Australijos Lietuvis

Pirmasis lietuvių laikraštis Australijoje

Prenumerata: metams £2.10.0, pusei — £1.6.0. Atskiro numerio kaina 1/9. Užsienin kaina ta pati.

Skelbimai: 10/0 už skilties colį. Nuolatiniams skelbėjams žymi nuolaida. Smulkūs skelbimai: iki 14 žodžių 4/0. Už kiekvieną pridėtinį žodį po 2 pensus. Užuojautos, sveikinimai ir pan. 10/0.

Adresas: Australijos Lietuvis 35 Cator St., Hindmarsh, S.A.

Tel. LU5827

The Australian-Lithuanian

The Lithuanian fortnightly in Australia

Publisher: J. Glušauskas

Printed by Australijos Lietuvis Publ. Co., 35 Cator St., Hindmarsh, S. A.

Telephone: LU5827